

COLECȚIA
Medicina
NATURISTĂ

CE ȘTIAU
bunicile
ȘI NOI AM
UITAT

Un adevărat ghid de leacuri
băbești și remedii tradiționale

MEDICINA NATURISTĂ PENTRU SĂNĂTATEA TAI

COLECȚIA
Medicina
NATURISTĂ

CE ȘTIAU
bunicile
ȘI NOI AM
UITAT

Un adevărat ghid de leacuri
băbești și remedii tradiționale

CE ȘTIAU BUNICILE ȘI NOI AM UITAT

**Un adevărat ghid de leacuri băbești și
remedii tradiționale**

Cuprins

Prefață	5
Bolile și leacurile omului	8
Din săculețul cu ierburi	45
Legumele și fructele ca leacuri	52
Descîntece de deochi	55
Lista plantelor de leac	60

CE ȘTIAU BUNICILE ȘI NOI AM UITAT

ISBN 973-98264-9-0

Toate drepturile asupra acestei lucrări aparțin editurii MPS INTERNATIONAL. Reproducerea integrală sau parțială a textului din această carte este posibilă numai cu acordul prealabil scris al editurii.

Prefață

După ce secolul 20 a debutat cu o adevărată „explozie” a producției de medicamente, asistăm acum, la sfârșit de veac, la o revenire în forță a terapiilor alternative și a mijloacelor naturale de tratament. Aparent paradoxal, astăzi din ce în ce mai mulți savanți și specialiști pledează pentru o medicină holistică – un tip complet și complex de medicină, ce urmărește menținerea sănătății ființei umane în totalitatea ei, prin echilibrare energetică și funcțională. Se tinde tot mai mult spre o medicină globală, care să folosească în completarea procedurilor clasice de tratament și mijloacele de vindecare oferite de medicina naturistă.

Această tendință generală nu este întâmplătoare – amintiți-vă de cât de nocive pot fi efectele secundare ale unor medicamente chimice! – iar noi sîntem de părere că aceasta este calea prin care știința medicală poate deveni mai apropiată de omul bolnav, cu particularitățile sale specifice.

Nu trebuie să uităm nici o clipă că natura ne oferă necondiționat tot ce are mai bun și că stă în puterea noastră să alegem mijloacele prin care ne putem dobîndi

sănătatea fizică și psihică.

În acest context, o reîntoarcere spre izvoarele medicinei tradiționale nu poate fi decât benefică. De multă vreme, țăranii, din instinct sau din intuiție, au știut să folosească remediile oferite cu generozitate de natură. Folclorul a conservat o parte din tezaurul inestimabil de rețete vindecătoare pentru bolile trupului și sufletului, iar mare parte din aceste leacuri miraculoase au făcut cu succes față probei timpului, utilizându-se și astăzi în anumite regiuni.

De aceea, sîntem convinși că vă veți bucura de cadoul pe care Medicina Naturistă vi-l face anul acesta de sărbători – un mic ghid de leacuri populare și remedii tradiționale românești.

Primul și cel mai mare capitol al cărții este dedicat în întregime rețetelor tradiționale pe care țăranii români le foloseau și, în anumite părți ale țării, încă le folosesc pentru tratarea celor mai diverse boli. Ele au fost culese de către etnografi sau chiar de către medici încă dinainte de cel de-al doilea război mondial, cea mai mare parte dintre ele (nu toate) fiind între timp confirmate de cercetările științifice.

Urmează apoi un capitol care trece în revistă cîteva dintre cele mai folosite remedii naturale, care n-ar trebui să lipsească din sertarul de medicamente al nici unei familii. Fiecare dintre aceste leacuri tradiționale este însoțit de o enumerare a afecțiunilor pentru care se dovedește deosebit de util.

Al treilea capitol este dedicat alimentației, știut fiind că rolul ei pentru păstrarea unei bune sănătăți este foarte însemnat. Principiul antic „Hrană ta să-ți fie medicament, iar medicamentul tău să-ți fie hrana” a fost confirmat cu prisosință de către medicina modernă. Între alimente, fructele și legumele sînt cele care au principala acțiune benefică pentru bunăstarea

noastră. Care sînt ele și cum trebuie folosite – aceasta este întrebarea al cărei răspuns îl puteți găsi în capitolul „Legumele și fructele ca leacuri”.

Practicile medicale populare sînt situate în imediata vecinătate a magiei, ceea ce explică în bună măsură gradul înalt de folosire a descîntecelor pentru vindecarea bolilor trupesti sau sufletești. Este dincolo de orice îndoială faptul că starea psihică poate influența sănătatea fizică. De aceea, poate că descîntecelor populare sînt mai mult decât „prostii băbești”, cum par să creadă multe spirite hiperrationaliste. Oricum ar sta lucrurile, măcar și pentru frumusețea artistică a descîntecelor, capitolul „Descîntece de deochi” merită fără îndoială citit.

Nu putem încheia această pledoarie pentru medicina populară altfel decât cu cuvintele unui mare înțelept, preotul Sebastian Kneipp: „.... cui nu-i ajung apa și buruienile pentru tratarea bolnavilor, acela dovedește că nu cunoaște bine aceste medicamente”.

Medicina Naturistă

Notă: Numele populare ale ierburilor de leac sînt foarte numeroase și diferă de la zonă la zonă. De aceea, identificarea plantelor după aceste denumiri este extrem de dificilă. Pentru a ușura efortul cititorului, am așezat la sfîrșitul acestei cărți o listă de corespondențe denumiri populare–denumiri științifice.

Bolile și leacurile omului

Adusul laptelui (pentru ca femeia să aibă lapte)

Păsat cu sămînță de mărar să-i dai să beie, mazăre cu rădăcini de pătrunjel și rozmarin și floare de nucșoară, să se facă ciorbă și în toată vremea să mănînce nelipsit, pe lîngă altele ce va avea gust.

Femeile la care le seacă laptele să mănînce ceapă cu măsline sau ceapă verde cu pîine ori mălai.

Albirea dinților

Pentru albirea dinților sau întărirea gingiilor. Se iau 2 dramuri (grame – n.r.) coajă de chină roșie, 2 dramuri praf de spumă de mare, 2 dramuri coajă de rodie, 2 dramuri praf de rădăcină de micșunea, 1 dram praf de cuișoare și 1 dram clei de misă. Acestea toate, făcute praf subțire, se pun într-o cutioară și apoi să se frece des dinții și gingiile, că totdeauna vor fi curați și sănătoși.

Arsuri

La arsură proaspătă se pune lapte acru. Se spală partea arsă cu o fiertură de coajă de ulm. Se unge cu albuș de ou singur sau cu unt proaspăt, lapte dulce închegat, străgheață, apă de var cu untdelemn. Se mai face un fel de praf din boabe de fasole pestriță și boabe de porumb care se presară pe arsură, după ce a fost spălată cu zeamă de porumb roșu. Se mai leagă cu untură

rece, mălai cu apă rece ori o felie de mălai copt (mă-măligă).

Se unge cu o alifie din unt cu gălbenuș de ou. Arsurile se acoperă iarna cu foi de varză, vara cu brusturi de varză păliți la foc sau foi de hrean pălite.

Se pune frunză de crin ținută în gaist (spirt – n.r.).

Se stinge varul și, după ce se așază, se înmoaie o cîrpă curată în apă și cu aceasta se leagă arsura. Se mai leagă și cu cîrpă înmuiată în lapte prins.

Se unge cu oloi de floarea-soarelui, curat, sau se pune pe o cîrpă curată ulei fript cu ceară de albine și se pune pe rană.

Se pune sare ori chișleag (lapte covăsit) să nu se beșice. Ca legătura cu drojdie de bere mai mare leac nu este. Copilului opărit între picioare i se pune humă curată, pisată.

Se fac legături cu mămăligă, vin și sare, apoi cu lut de la rădăcina plopului, cu lut galben cu frunze de tei înmuiate în lapte, cu gălbenuș de ou și unt ori pămînt ud, să scoată focul.

Arșiță (Fierbințeală)

Bolnavul are călduri la inimă și răsuflă greu. Dacă boala se învechește, omul dă în năduf, care n-are leac. Se face scaldătoare cu fiertură de dîrmozie, frunze de nuc și năjiță ori numai cu frunze de nuc.

Bătături

Pentru bătături la picioare să se facă leșie tare de cio-călăi și să vîre picioarele într-însa, fiind fierbinte cît se va putea suferi, și să le ție pînă ce se va răci leșia; atunci ele vor ieși afară din picior, după care se taie binișor cu briciul. În urmă, să se lege locul cu usturoi pisat și să-l ție neconținut pînă se vor usca de tot. La cele de printre degete se poate pune și lînă de oaie cu usuc. După scoa-

terea picioarelor din leșie și tăierea bătăturilor, se pot arde și cu piatra iadului, care iarăși le va secătui. Această faptă cu leșia și arderea lor să se facă de mai multe ori pînă vor seca.

Se leagă ceapă coaptă cu oțet.

Boală bărbătească (Blenoragie)

Se bea o fiertură de lapte de vacă neagră cu rostopască ori cu pătrunjel de cîmp.

Boală cînească (Atrepsie)

Boala dă mai ales în copii. Ei tînjesc, slăbesc și nu cresc. Cu greu se dă de leac. Se fac scaldători cu pălămidă grasă ori cu pălămidă seacă ori cu zeamă de mesteacăn tînăr.

Boala copiilor (Epilepsie)

Această boală e cunoscută în toate părțile sub felurite numiri. Cel mai bine este ca bolnavul să meargă la doftor.

Se zice că ceaiul de talpa gîștei este foarte bun.

Se bea buruiana „muma pădurii”, fiartă în vin sau rachiu.

Boală de plămîni

Se bea ceai de ovăz 7 săptămîni, întotdeauna în loc de apă.

Cînd este apă la plămîni, cu tuse, se fierbe o oală de morcovi, alta de sfeclă și se amestecă cu unt și miere și se mănîncă.

Boală de șale

Se bea fiertură de rădăcină de cicoare, cîte un păhărel mic dimineața și seara.

Se pune o lespede fierbinte pe șale. Se pun lipitori pe șale.

Boli de pîntece

Leacuri de rînză (hernie – n.r.) sînt multe. Se dă bolnavului să înghită usturoi cu țuică tare. Leacul cel mai bun este „trasul de rînză”. Bolnavul se așază în pat, întins pe spate, și o femeie sau un meșter într-ale rînzei îl apasă cu degetele pe burtă să simtă dacă rînza bate sau nu la locul ei firesc. Dacă după părerea lui nu bate unde trebuie, atunci rînza este căzută. Se apucă atunci să-l „tragă de rînză”. Unge burta bolnavului cu unt-delemn sau, în lipsă, cu apă săpunată și-l freacă apăsînd dinspre margini pînă la locul unde trebuie adusă rînza. Alții pun pe locul unde trebuie adusă rînza o sită și freacă în jurul ei, căutînd să o aducă sub sită. După ce a socotit că rînza a venit la loc, face un oblanic, adică o cîrpă mototolită în jurul ei de mai multe ori, o pune deasupra buricului și leagă bolnavul strîns cu un brîu sau cu o cîrpă de acelea ce poartă femeile pe cap. „Oala de rînză” se pune atunci cînd celelalte mijloace n-au dat rezultatul dorit. Pe pîntecele bolnavului culcat pe pat se pune o scîndurică pe care se lipesc 2 lumînărele de ceară încrucișate la mijloc, iar capetele ridicate în sus se aprind toate patru. Peste ele se așază o oală nouă de pămînt. Oala se lipește tare de burtă. Meșterul freacă apoi pe margini cu dunga palmei, ca și cum ar aduna totul înspre oală. Cînd a crezut că e destul, ridică oala încet drept în sus, fără însă a apăsa la margine, ca să nu intre aerul. Cîteodată, oala nu se poate scoate și atunci se sparge.

O boală învechită de stomac se vindecă ori cel puțin se ușurează cu ceai de păstîrnac sălbatic, băut vreme mai îndelungată, de 3 ori pe zi.

Se bea ceai de coada șoricelului amestecat cu mușetel, chimen, izmă și potroacă. Se mai face vinars cu izmă, potroacă și tot cu vinars se bea rădăcină de ghințură.

Pe copii cînd îi doare pîntecele li se pune pe pîntece că-

tușnică friptă în unsoare.

Pentru cei care au apă la pîntece, e bună zeama de coajă de soc.

Brîncă (Erizipel)

Bolnavul de brîncă are dureri strașnice, cu arsuri la falcă. Îl dor măselele, gîtul, capul și se mîntuie cu o umflătură la obraz.

Se face o oblojeală din miere și mălai ori din mălai și sare și i se leagă bolnavului la falcă.

Se leagă bolnavului la falcă o buruiană numită bubernic ori se fac tot din buruiana aceasta scăldători bolnavului. Se ia săpun și inimă de ridiche și se freacă locul cel bolnav.

Se fierb în apă morcovi porcești și mușchi de lemn. Cu apa se spală pe cap, pe față, iar cu morcovii se oblojește partea bolnavă sau se leagă cu mizgă de soc, stropită cu rachiu sau se fac oblojeli cu frunze de arin.

Se spală cu vin roșu ori cu zeamă de săpunul porcului și se unge cu ghileală și spirt. Se mănîncă brîndușe multe.

Bubă

Se pune la bubă o prună afumată cu țipirig și se lasă acolo pînă coace sau se pun stafide cu țipirig. Se pune și frunză crudă de cicoare sau prună uscată. De bubă cea rea se fierb înfundat într-o ulică acoperită cu un porciș (capac de pămînt) cîteva roșcove cu smochine la un loc; zeama o bea bolnavul, iar smochinele le pune la bubă.

Se fierbe fasole fără sare, se bate bine cu lingura, apoi, pusă între cîrpe de in, se dă bolnavului s-o puie la bubă, ca oblojeală.

Se pune oloi de floarea-soarelui fript cu ceapă și cu ceară de albine.

Fiertura de slăbănog ori de pătrunjel în lapte dulce

alină durerea de orice bubă. După ce sparge, se pune frunză de calomfir.

Bubă rea (Pustulă malignă)

Este roșie și are în vîrf o sămînță albă.

Ca să spargă iute, se leagă mămăligă caldă cu zahăr, iar ca să dea înapoi, se leagă o smochină mare și galbenă pisată ori usturoi pisat cu sare ori perjă (prună) uscată.

Bube dulci (Eczemă)

Bubele dulci (rohiile) se ivesc la copii ca niște pete roșiatice de mărimea unui bob de mei sau gămălia unui ac. Se ridică niște beșicuțe, crapă, curge un puroi amestecat cu sînge, apoi în urmă prind o coajă galbenă.

Aluatul făcut din fasole arsă, cu care se ung bubele, unsoarele făcute din piatră vînată arsă în foc și amestecată, după ce se face praf, cu groștior (caimacul, smîntîna laptelui dulce nefiert). La unii, bubele dulci se tămăduiesc, cu drojdie de cafea. Ori se unge cu spuză de pe cărbune. Bubele dulci se spală cu floare de mușetel.

Se unge cu ghindă de gîrneată arsă cu apă ori cu nucă pisată și amestecată cu untdelemn ori cu unt nesărat.

Se lecuiesc cu alifie făcută din scăieți amestecați de obicei cu unt dulce sau cu untură. Se mai face alifie din unt alb, ceară albă și tămîie albă, toate amestecate la o căldură potrivită.

Să se ieie fasole albă cîteva boabe, să se ardă în foc, tot pe atîta sămînță de cînepă și frunză de izmă bine uscată, pisîndu-se bine toate la un loc se face un praf, apoi îl plămădești cu smîntînă. Cu această alifie ungi bubele pînă se vindecă.

Se spală bubele dulci cu fiertură de scai vînat sau cu fiertură de nălbă. Se ung cu oloi de sîmburi de bostan.

Se unge cu piatră vînată arsă în foc, sfărîmată și amestecată cu spumă de pe lapte.

Bubele dulci de pe fața copiilor se ung cu smântină dulce ori cu spumă de pe lapte.

Se pune suc de rostopască.

Buboaie

Se pune pe ele frunză de ciunăfaie pălită pe foc. Se mai pune și ceapă friptă în unsoare. Se pun frunze de brustur încălzite. Se leagă peste el o felie de caș proaspăt.

Buboaie oarbe

Iei o ceapă albă, scoți inima ei din mijloc, pui în locul ei seu de luminare și apoi o pui pe foc de o coci, după care o legi la buboaie, ținând-o pină va sparge, punind pe urmă alifie făcută cu ceară și unt proaspăt, întinsă pe o peticuță, ca să scoată materia cea rea, să se vindece rana.

Căderea mușchilor (Lumbago)

Se bea fiertură de flori de soc. Se pune bolnavul să-l calce ursul pe șale, ursul pe care-l joacă țiganii. Se fac spălături cu fiertură de frunze de lumînărică. Se freacă cu o amestecătură de untură cu ai (usturoi) zdrobit.

Căderea părului

Contra căderii părului și pentru a ține părul curat, se fac spălături pe cap cu leșie de cenușă de viță-de-vie, cu leșie de lăiet ori cu iarbă mare, popaziună și breiul părului.

Ca să crească frumos, se face spălătură cu fiertură de pedicuță timp de un an, și părul va crește. Sau să te speli pe cap cu zeamă de aluat amestecată cu apă caldă.

Se freacă mai multă vreme pe cap cu zeamă de ceapă rasă crudă.

Se spală capul cu o fiertură de răchită supărată și de corn.

Cîrcei (Crampe)

Se pune apă sărată sau cîrpă înmuiată în spirt. Ca să nu se beșice pielea de spirt, se unge cu oloi sau cu unsoare.

Cocături

Se unge cu alifie făcută din: ceapă, săpun, ceară și unsoare de porc, peste care se pune puțină făină albă, amestecate bine și încălzite puțin. Se mai pune scai muced, brusturi, podbal, zîrnă sau smoală.

Se mai pun și frunze de calomfir.

Se leagă ceapă friptă cu ceară de stup. Se ia o felie dintr-o ceapă friptă, se soponește și se leagă pe cocătură. Se leagă slănină de lîngă șoric, unsoare, aluat cu smîntînă. Acestea toate se pun înainte de a sparge. După ce s-a spart, se pune frunză de mur, de pătlagină, de nalbă, fasole frecată, dar nesărată.

Coleți

Bolnavul de coleți are zvîrcoleli prin burtă și-l taie pînticaria, treapădul, de nu poate sta o clipă.

Se dă bolnavului de coleți să beie ceai de izmă creată sau, în lipsa acestei plante, se dă bolnavului și ceai de menta broaștei. Cu foloștina (rămășița) ceaiului se face o oblojeală și se dă bolnavului s-o puie la pîntece. Se dă bolnavului ca să beie dimineața și seara muștar fiert în vin. Se mai dă bolnavului să mănînce și brînză de oi.

Se rade hrean, se pisează usturoi și se amestecă în oțet de vin. Amestecul acesta întins pe cîrpe subțiri se pune celui bolnav în creștetul capului. Dacă bolnavul are coleți cu sînge, atunci se fierb într-o ulică următoarele buruieni: fluturi de arțar sau țipirig cu rădăcină cu tot,

iar zeama se dă bolnavului să beie. Din ce rămîne, se face o oblojeală și se pune la buric.

Cori (Pojar)

Se spală faguri de miere, se storc și mustul acela se dă la copii ca să iasă corii. Li se dă holircă verde (vinars nefiert), se spală cu oțet și se învelesc bine ca să le fie cald.

Se bea borș sau vin și se învelesc în haine roșii și să stea la căldură ca să iasă mai repede corii.

La cori se păzește copilul de mîncări acre, sărate și pipărate. Se bea rachiu și se freacă pe frunte și la buric.

Coșuri pe obraz (Acnee)

Pentru curățirea coșurilor și a negeilor, să se ieie 5 dramuri (grame – **n.r.**) de praf de piatră acră, să se puie într-un vas cu 1 pahar de oțet tare de vin, punîndu-se din vreme în vreme făină de orz, să se amestece cu o lingură pînă se va îngroșa și să se puie seara pe locul unde vor fi coșurile ori negeii și a doua zi să se spele cu apă pe obraz.

Se freacă coșurile de pe față cu rădăcină de pătrunjel dospit 3 zile în apă de ploaie.

Crăpături

Pentru vindecarea crăpăturilor de pe mîini și de pe față, să te speli cu vin rece, apoi să ungi crăpăturile cu felie de lămîie de 2-3 ori pe zi.

Se ung crăpăturile cu seu de oaie, de vită, cu ceară ori cu smîntînă plămădită cu rădăcini de ștevie ori cu strigoaică ori se face baie cu fiertură de frunze de mălin.

Se ung cu unsoare de pe mațele porcului, cu smîntînă ori cu ceară de albine.

Creșterea părului

Pentru creșterea părului, fetele fac lăutoare cu cîte o bucătică de iarbă mare uscată în casă sau cu scutură-

tură (stroh) de fin. Unele babe învață pe fete, pentru ca să le crească părul pe tîmple, la gene și sprîncene, să fiarbă în apă o ceapă crestată, cu sare și oțet, apoi cu lăutoarea făcută din toate acestea să se frece pielea capului.

Se mai ung pe cap cu alifie făcută din coajă de plop, coajă de nucă și untură. Coaja de nucă și de plop trebuie să fie arsă, făcută zgură și cernută printr-o sită. Se mai întrebuințează alifie făcută din măduvă și fiere de vacă, fierte cu 3 mere creștești și o mînă de cuișoare la un loc. Se ung pe păr fetele în fiecare sîmbătă seara.

Înainte de a se clăti părul, după lăutoare să se ungă pe cap cu untură proaspătă de porc, apoi să șteargă părul cu un prosop aspru și să-l limpezească cu apă caldută. Înainte de limpezire, să se ungă părul cu 2 gălbenușuri de ou. Se mai spală pe cap cu lăutoare de cînepă verde ori cu lăutoare din rădăcină de oman. Se fierbe borș cu foi de salcie, apoi se spală părul și se unge cu unt proaspăt. Sau se face o alifie dintr-un kg de coajă de nucă verde cu un sfert de kg de untdelemn pînă se terciuiește și se trec prin sită. Se amestecă bine și cu alifia aceasta se unge părul capului.

Totdeauna, unui bolnav de febră tifoidă, după ce se îndreaptă, îi cade tot părul și, pentru a face părul să crească, se întrebuințează următoarele: se iau vîrfuri de muguri de plop uscați, frunză de dafin, frunză de izmă de grădină, frunză de rozmarin, grăunțe de ienupăr, sămînță de molotru, flori de levant (din toate cîte 20 dramuri) și alune prăjite 100 dramuri. Acestea toate să se piseze bine cîte una deosebit, pînă ce se vor face praf, să se puie într-o tingire nouă spoită, cu jumătate oca unt proaspăt nesărat, 1 litru vin vechi și să se puie pe jăratîc să fiarbă bine și lin, mestecîndu-se mereu cu o lingură de lemn, spre a nu se arde, pînă va scădea vinul; îndată să se ieie tingirea de pe foc și, amestecîndu-se pînă se

va răci pe jumătate, să se strecoare alifia într-o farfurie curată printr-o petică și să se pice în alifie puțin unt de cuișoare sau de pergament ori de mii de flori și, amestecându-se mereu pînă se va slei, apoi să se puie într-un gavanos (borcan) și să se ție la răcoare. Din aceasta să se ungă pielea capului de 2-3 ori pe săptămînă, spălîndu-se totdeauna capul cu vin cald, ferindu-se de a se spăla cu leșie și păzindu-se de răceală; în curînd părul va crește mai frumos de cum a fost.

Se spală cu zeamă de brustur ori flori de coada vacii.

Curățirea dinților

Pentru a avea întotdeauna dinții curați, să faci scrum de coajă de pîine arsă, să-l amesteci cu praf de piatră de vin, punînd de amîndouă felurile deopotrivă. Cu acest praf să freci dinții totdeauna, că vor fi curați și albi.

Curgere de sînge din nas (Epistaxis)

Se vîră pe nara nasului cîrpe mici înmuiate în oțet cu țipirig, se trage pe nas rachiu tare ori apă cu oțet și țipirig, se pune la ceafă o cheie rece ori o piatră.

Bolnavul să stea culcat și să ridice mîna stîngă în sus.

Dalac (Bubă rea, pustulă malignă)

Dalacul e un fel de bubă neagră, rea, primejdioasă. El este la om ceea ce-i cîrbunele la animale. Omul se umple de dalac de la vitele bolnave de această boală, atîngîndu-se de bale și chiar de perii lor. Sau se poate ca o muscă să fi supt sîngele unei vite bolnave de dalac și pe urmă, punîndu-se pe mîini ori pe față, să umple și omul.

Pentru lecuire se fierbe rădăcină de dalac în lapte dulce și se pune la dalac. Se amestecă la un loc usturoi, iarbă de pușcă și pucioasă și apoi se pune pe o foaie de viță sau de alun și se pune la dalac. Unele babe învață ca, dacă cumva dalacul a ieșit la deget, să se bage degetul

bolnav repede de 3 ori într-o oală cu apă clocotită.

Se pisează și se leagă pe rană urzici cu 9 boabe de grîu, o prună neagră și cîteva pînze de păianjen. Se leagă pînza de păianjen amestecată cu miere și sare ori se pisează buruiana numită „dălac”, și zeama jumătate se pune pe bubă, jumătate se bea de bolnav. Se fac pălituri cu lapte fierț cu pelin și cîrpe înmuiate în moare de sare sau se fierbe în apă cicoare, pir și coada calului și, după ce se spală rana cu zeamă, se leagă buruienile pe ea.

Dambla (Hemiplegie, paralizie)

De dambla se trezește omul într-o bună zi cu o mînă sau cu un picior luat; ori mîna dreaptă și piciorul stîng, ori mîna stîngă și piciorul drept, ori numai o mînă sau un picior, ori și mîna și piciorul drept sau stîng. Bolnavul nu mai simte mîna sau piciorul, sînt moi, n-au vlagă în ele și nu le mai poate mișca de fel.

Dacă damblaua e ușoară, atunci se freacă bolnavul pe mîini, pe tot corpul, cu spirt de camfor cumpărat de la spițerie și se învelește apoi cu o flanelă, ca să nu răcească. Se fierbe leuștean, velniș și slăbănog la un loc și se spală bolnavul și se trage pe mîini și pe picioare.

Degerătură

Se leagă foi de varză acră (murată) pe partea degerată sau se bagă picioarele degerate în zeamă de varză (moare de curechi). Rănile provocate de degerături se acoperă cu foi de varză acră unse cu unt. La degerătură, babele învață pe bolnavi să puie o foaie de varză verde unsă cu lumînare de seu, ori să puie foi de varză acră; foile să fie schimbate des. Dacă cineva a degerat la mîini și la picioare, să ieie 1 parte de zeamă de varză și 2 părți de ulei de in; să le scuture (amestece) bine, pînă se fac ca o alifie; cu aceasta se unge o petică de in și, după ce s-a spălat cu apă caldă, se pune pe locul degerat,

schimbându-se de 2 ori pe zi pînă se vindecă.

Să se ungă locul degerat cu unt de naft ori trimitin în toată ziua de cîte 2-3 ori, pînă se va vindeca.

Se leagă ori se face baie cît mai fierbinte cu sare neagră arsă în foc și stinsă cu apă fierbinte. Se mai leagă cu frunze de varză murată sau verde.

Se face oblojeală cu fiertură de măceș ori cu foloștină de varză acră.

Deochi

Toate babele, femeile, ba chiar și bărbații știu descînta de deochi. Deochiul e boala cea mai răspîndită și mai cunoscută. Cînd cineva e bolnav de deochi, îl doare capul cumplit, e năuc, îi vuiesc întruna urechile, nu poate mîncă, are vărsături și o slăbire în tot trupul. Atunci el cere ajutorul babelor și al descîntecelor, de care sînt foarte multe pentru deochi. Se spune că deochiul sau sositul este o boală foarte grabnică, care cu nimic nu se vindecă, decît numai cu descîntece. După descîntec, se pun la tîmplă și la frunte felii de cartofi sau de lămîie, de castraveți ori de gulii. Se pun la cap și foi de varză sau se leagă cu mușetel fiert.

Dureri de cap

Se ia albușul de ou, se rade săpun de cel bun într-în-sul, potrivit cu albușul, se bate bine pînă ce se face spumă, se mai pun 2 lingurițe de oloi de lemn (untdelemn) și iar se mai bate, apoi se mai pune 1 linguriță de spirt, se amestecă puțin și se lasă pînă se corăsește, pe urmă se ia ce-i de deasupra rachiului, se pune pe petice de in și se pune la moalele capului, după ce s-a uns părul cu untdelemn, ca să nu se lipească legătura de păr.

Se leagă tîmplele și fruntea cu felii de cartof, ceapă, ridichi, lămîie. Se pun cataplasme reci cu făină de porumb, cîrpe înmuiate în țuică sau lămîi presărate cu

tămîie. Se freacă fruntea, tîmplele, urechile și nasul cu usturoi.

Se pun legători cît poți suferi de calde cu tufe (tulpină) de mușetel fierde.

Se spală pe cap cu fiertură de ferigă, se leagă pe frunte frunze de cătușnică, bătute și amestecate cu untură, sau se spală cu fiertură de dumbăț.

Se bea ceai de izmă și de tei. Se spală pe cap cu oțet de vin. Se leagă tîmplele cu morcovi sau cu baraboi (cartofi) rași pe răzătoare sau cu făină de mălai înmuiată în apă rece.

Se bea mujdei cu oțet, apoi lapte fierbinte. Aluat acru de pită se leagă la tîmple.

Se leagă pe ceafă hrean și sfeclă rasă.

Se leagă pe moalele capului frunze de izmă înmuiate în oțet.

Se leagă pe frunte felii de castravete, cu varză acră, cu cartofi, pisate și amestecate cu oțet, cu semințe de floarea-soarelui, cu oțet plămădit cu floare de trandafir, cu fiertură de angelică ori de sburătoare, ori te afumi cu tărițe de grîu ori cu semințe de floarea-soarelui.

Se fac aburi cu fiertură de peteca vîntului.

Se aplică fiertură de dumbravnic.

Dureri de foale

Se bea zeamă de frunze de izmă și frunzele se leagă la foale (pîntece).

Dureri de măsele (Carie dentară)

Se pun pe măseaua stricată și dureroasă lemn trăsnet, semințe de măselariță, țipirig sau tămîie.

Se pune pe măsea ceară frămîntată cu piper sau gaist (vinars) pe vată sau picuri de hrean. Se fierbe aluat de pită și cu apa cît se poate de fierbinte te speli pe cap și te învești bine cu o năframă, ca să asuzi. Se aburesc

măselele cu fiertură de cimbru.

Se pune pe dintele stricat vată cu picături de funingine ori piper amestecat cu pine.

Se aburește gura cu fiertură de măselariță.

Se ține în gură zeama de urzică fiartă cu rădăcină cu tot. Se mai ține, fără să se înghită, fiertură de boboci de măselariță sau fiertură de rădăcini de carul dracului.

Abureală cu ceai de boance. Se ține sare ori oțet în gură. La dureri mari de măsele și săgetături prin cap se face baie de aburi la cap deasupra unei căldări cu tot felul de buruieni fierte și apoi se leagă capul cu zeama fierbinte și se ferește de orice răceală.

Durerea de măsele sau de dinți vine din răceală ori din cauză că dintele ori măseaua îi stricată. Pe unii oameni îi dor toți dinții, ba și jumătate de cap; pe alții numai dintele sau măseaua stricată.

Se pisează usturoi și se amestecă cu praf de pușcă, după care se dă bolnavului să ție la masea. Să ție, pe măseaua stricată, frunză de tutun.

Se ia oțet de vin și piret de la farmacie și se fierbe la un loc pînă scade pe jumătate și pe urmă zeama caldă, cît o poate suferi, să o ție în gură la masea. Să facă bolnavul ceai de jaleș și să facă gargară (să clătească gura). Coadă șoricelului pisată bine, amestecată cu usturoi și cu sare, să ție bolnavul la masea. Se pun la masea foi de fragi și de căpșuni pisate și amestecate cu sare. Să ție în gură ceai de sovîrf, de rută sau dumbăț.

Să ție la masea o cuișoară sau tămîie. Să se clătească bolnavul în gură cu ceai de lemnul Domnului. Să fiarbă coajă de rădăcină de porumbar și coajă de rădăcină de stejar, și zeama să o ție călduță în gură. Să fiarbă la un loc coajă de stejar cu piatră acră și cu zeama să se clătească în gură. Se pisează tarhon cu rădăcină cu tot, se toarnă peste el oțet clocotit, se lasă să stea astupat o jumătate de ceas și apoi, cu el călduț, să se clătească în

gură. Se fierb crengi de trandafiri și cu zeama se clătește în gură.

Bolnavul să-și înfășure falca cu un săculeț călduț, plin cu tărîțe de grîu sau cu flori de mușețel.

Dureri de oase

Bolnavului îi este frig și-l dor toate oasele, se întinde și trage a somn. Pentru întărirea oaselor se culeg buruieni amare – spumăriță, coada șoricelului, rostopască, buruienă de cui, de stricăciune și buruieni albe – se fierb în apă și bolnavul trebuie să beie 3 ceșcuțe pe zi: dimineața, la prînz și seara.

Dureri de ochi (Conjunctivite)

Obișnuit, durerile de ochi se lecuiesc cu „apă de viță”, adică apa care curge din vița-de-vie, care se taie primăvara. Se mai spală ochii cu ceai de schintioară. În alte părți se spală cu zeamă de foi de trandafir, fierte și strecurate.

Alte ori, se suflă în ochi praf de zahăr sau țuică. Zahărul se suflă cu o țeavă. Ca alifie pentru ochi se întrebuintează albuș de ou bătut în țuică sau se mai pălește cu o bucată de mămăligă în care s-a pus „șar” și s-a copt la foc.

Se spală ochii cu mîzga (zeama) ce curge dintr-o mla-diță tînără de viță-de-vie tăiată ori cu apă de pe frunzele de scai vînat. Se mai spală cu roua de pe flori adunată într-o sticlă. La durere mare de ochi, se leagă seara un albuș de ou.

Se spală cu zeamă de pelin.

Se ia o lingură de miere de roi (stup) foarte curată și se pune într-o sticlă cu nouă fire de cuișoare, astupîndu-se bine; să-l învelești într-o bucată de aluat sau mămăligă și să le învelești în spuză (jar cu cenușă), să fiarbă foarte bine, pînă mierea din albă să se facă în culoa-

rea cuişoarelor; apoi să se scoată din foc şi să se lase să se răcească bine, după aceea să se toarne câte 1-2 picături în ochii bolnavului, după care sigur se vor vindeca, chiar ochii fiind cuprinşi de albeaţă.

Dureri de pîntece (Colici intestinale)

Se bea apă cu tămîie pisată şi amestecată cu praf de puşcă şi cu seminţe de busuioc. Se bea ceai de coada şoricelului sau muşetel. Se bea vin în care s-a fiert un cui de brad, iar în alte părţi un ou de broască ţestoasă. Se bea rachiu cu piper. Copiii mici se afumă cu iarbă mare.

Dureri de urechi (Năjit)

Se afumă urechea cu tămîie. Se ţine urechea pe aburi de mămăligă sau se fac aburi cu floare de fîn şi o piatră albă înfierbîntată în foc. În alte părţi, se ţine urechea pe o oală nouă în care s-au pus cărbuni aprinşi şi sămînţă de cînepă, care pocneşte pe cărbunii aprinşi. Alt obicei tot atît de răspîndit este picurarea de untdelemn sau unt topit în ureche, cu vîrful unei secere încălzite în foc.

Leacul cel mai bun, cînd cu celelalte nu s-a ajuns la alinarea durerilor, este punerea *feştilor*. Feştila se face dintr-o bucată îngustă cam de două degete şi lungă cam de o palmă de pînză de in sau de pînză de cînepă de vară, care se înmoaie în ceară topită şi fierbinte, apoi se scoate şi se înfăşoară pe un fus de tors, începînd de la vîrf spre partea mai groasă, avînd grijă ca ţeava să fie bine lipită. După ce ceara s-a întărit, se trage fusul şi rămîne un fel de corn gol. Cornul acesta e „feştila de năjit”, care se vîră cu capătul subţire în ureche, atîta cît intră, iar la capătul de sus se aprinde. Se lasă să ardă jumătatea de sus a cornului şi căldura cerii trage puroiul din ureche, aşa că omul scapă de dureri. După scoaterea feştilor se pune untdelemn cald.

Se picură în urechi apă sfinţită sau zeamă de urechel-

niţă. Se leagă urechea cu cenuşă caldă sau se face abureală de unt de oi şi se picură în ureche.

Cînd bolnavului i se înfundă urechea, se ia o cîrpă de tort (tort urzit, tort bătut), se unge cu ceară, se răsuşeşte în formă de pîlnie şi se bagă în urechea bolnavului. Se aprinde la un capăt, aşa ca fumul să intre în ureche. Se mai afumă cu zahăr şi muşetel. Zahărul şi romanita se ard pe cărbuni, iar fumul intră prin pîlnie în ureche.

Se înfierbîntă apa cu pietre înroşite în foc, apoi se pune pîlnia deasupra aburului cu ţeava în ureche. Cînd curg urechile, se abureşte cu aburi de zeamă de muşetel printr-o pîlnie.

Se stoarce mustul din frunzele de prescurea în urechile bolnavului.

Durerile naşterii

Pentru uşurarea durerilor se bea zeamă fierbinte de flori de secară, de tei şi de muşetel.

Gălbenare

Gălbenarea iese întîi la ochi, buze, tîmple, degete, piept şi apoi se întinde peste tot corpul. Bolnavul are dureri în partea dreaptă a pîntecelui, sub coaste, greaţă, vărsături, limba se îngălbeneşte şi n-are poftă de mîncare. Gălbenarea poate să vie la om din cauza mîncării prea multe, din o durere prea mare, din frică, supărare ş.a. Boala poate să ţie 2-3 săptămîni.

Bolnavul să beie dimineaţa, pe inima goală, câte o ceşcuţă de ceai de sofran, rostopască şi buruieni mari. Sau să plămădească bolnavul floare de pucioasă în rachiu de drojdie 24 de ceasuri şi cu aceasta să se frece pe corp seara şi dimineaţa. Bolnavul trebuie să stea la căldură, să se păzească de răceală, de mîncări iuţi, sărate sau acre şi să ţie curăţenia trupei.

Bolnavul trebuie să ieie coajă de corn şi s-o fiarbă bine

în apă, apoi zeama s-o beie dimineaţa. Sau se plămădeşte în rachiu de drojdie măcriş şi şofran, apoi se bea dimineaţa. Se face scaldătoare cu sare şi săpun. Se pune la o căldare de apă o oca de sare, 0,5 kg săpun de spălat cămăşi, scaldându-se cel bolnav dimineaţa şi seara timp de 10 zile, făcându-se în fiecare zi scaldătoare proaspătă. Se mai întrebuinţează hrean ras şi amestecat cu miere curată, 3-4 linguriţe pe zi, pînă la vindecare. Timp de 40 de zile i se dă bolnavului pe nemîncate să înghită cite 12 măslina mici, întregi, cu sîmburi cu tot.

Un obicei foarte cunoscut în toată Oltenia este „tăiatul de gălbenare”, care se face sub frunte, la rădăcina nasului, cu un brici sau cuţit bine ascuţit, pentru a lua cu degetul 3 picuri de sînge cu care se unge bolnavul în frunte şi pe amîndoi obrazii. În alte părţi, se taie de gălbenare sub limbă. Operaţia este puţin mai delicată. Bolnavul ridică limba în cerul gurii, operatorul bagă în gură o coadă de lingură sau o pană de lemn, într-o parte a aţei limbii, iar cu vîrful unui cuţit bine ascuţit crestează aţa. Un alt leac este o băutură făcută din rachiu tare cu „mura” de la un animal tăiat proaspăt şi cu buruiana numită lumînărică. Această doctorie se bea de marţi pînă marţi. Se mai obişnuieşte a se bea vin de nuşoară şi coada vacii ori se bea hrean amestecat cu ţuică, nuşoară, lumînărică şi sabur, plămădite în rachiu, ori se bea ceai de rădăcină de rostopască cu rădăcină de urzică şi scoarţă de rădăcină de dud.

Se bea fiertură de scoarţă de lemn galben.

Se bea apă dintr-un pahar de ceară şi se freacă trupul cu floare de lumînărică pisată.

Se bea plămădeală de rachiu cu frunze de iederă.

Se bea vinars cu rădăcină de rostopască. Se bea apă stătută, dintr-un pahar de ceară de albine în care s-a pus şi un inel de aur. Se bea vin fiert cu coajă de măcriş iepuresc.

Se bea ceai de teci de fasole. Se bea zeamă de fructe şi scoarţă de acrişor fierte în vin.

Gîlci (Amigdalită)

Dacă apăsăm uşor sub barba celui bolnav, simţim ca nişte ghinde, alune sau nuşoare. Asemenea, dacă ne uităm în gît, vedem cele două ghinde că sînt roşii şi umflate; roşeata se poate întinde peste tot gîtul. Bolnavul are dureri în gît, nu poate să înghită şi scuipă des; are guturai, dureri de cap, n-are poftă de mîncare şi s-aprinde de căldură. Gîlcile se nasc din răceală sau din cauza scrofulilor. Unele babe dau bolnavului de gîlci să facă gargară (clătirea gîtului) cu gaz, altele cu spirt, ţuică, rachiu de drojdie.

Gargară cu gaz se face prin locurile cu puţuri de petrol. Se fac legători cu maţe de dovleac prăjite în untură de porc ori cu cartofi fripiţi în untdelemn, ori cu turte de morcovi roşii, stropiţi cu gaz, ori cu măslina pisate la un loc cu slănină, ori se ia un peşte sărat, cosac, i se scot oasele, apoi aşa, crud, să-l puie la gît, ori putregai de salcie, amestecat cu ţăriţe de grîu şi fierte împreună, ori să puie la gît o turtă de mălai (făină) de nuci cu hrean ras, miere şi sare.

Se fac legături cu slănină fărîmată, amestecată cu gaz, ori cu mămăliguţă pripită, unsă cu lumînare de seu, ori cu ceapă prăjită şi cu săpun.

Se fac legători cu măslina pisate cu sîmburi cu tot şi întinse pe mămăliguţă pripită, ori cu seminţe de cucută prăjite cu seu.

Se pisează jaleş cu unt şi se leagă la grumaz sau se face gargară cu ceai de jaleş. Se bea puţin gaiţ (petrol). Se leagă gîtul cu gule şi barabule rase.

Se fac băi şi se pun legători calde cu stroh de fin.

Se freacă gîlcile cu unt, cu untdelemn sau cu gaz (petrol). Se mai fac oblojeli cu voştină de stup. Dacă nu

trece cu frecatul, atunci se sparg gîlcile cu degetul înmu-iat în sare.

La gîlci rele, se leagă ceapă coaptă sau prăjită cu să-pun. Se pun cataplasme cu făină de in, lapte, făină de grîu cu măsline pisate, mămăligă caldă, miez de dovleac copt, iarba lui Tatin, morcovi pisaţi şi prăjiţi în untură.

Se spală în gît cu rachiu amestecat cu untdelemn, se leagă ceapă pisată cu untdelemn, ceapă coaptă cu să-pun, mămăligă caldă, nalbă fiartă în lapte dulce. Cînd au copt, le spargi cu degetul.

Greaţă, aplecate (Indigestie)

Se freacă mîinile şi tîmplele cu usturoi şi cu oţet ori numai cu oţet.

Se ţine sare în gură.

Se leagă la buric un amestec de miez de piine, oţet fiert şi frunză de izmă creată sfărîmată.

Greutate la inimă (Leşin)

Se bea zeamă de frunză de urzici fierte, de porumbe necoapte şi fierte ori faci legătură la buric cu orz pisat ori zeamă de hrean cu rădăcină de brusture, fierte în borş şi îngroşate cu tăriţe de grîu.

Gură puturoasă

Pentru mirosul rău al gurii, să se ieie praf de cuişoare şi praf de coajă de rodie, de amîndouă felurile cîte 2 dramuri (grame – n.r.). Acestea, amestecîndu-se, să se fiarbă într-o ulică sau ibricel foarte curat cu patru ceşti de oţet de trandafir şi, scăzîndu-se o ceaşcă, să se strecoare prin petică curată şi să se ţie în gură acest oţet călduţ fiind, făcîndu-se şi gargară de cîte 2-3 ori, toată ziua, frecîndu-se totodată şi gingiile cu o periută sau cu o petică aspră cu degetul, pînă ce carnea rea de la gingii va cădea, fiindcă aceea dă mirosul greu. Cu acest leac,

să se urmeze mai multe zile pînă ce se va vedea o vindecare deplină care va da putere dinţilor şi va înceta putoarea gurii. Se spală gura cu ceai de tarhon.

Guşter (Crup difteric)

Se suflă în gît printr-o ţeavă de trestie un praf ames-tecat din şar, piatră vînată pisată şi ţipirig sau numai piatră acră pisată. Se face gargară cu fiertură de jaleş în vin şi cu piatră acră, ceai de nalbă, de coceni, de lă-mîie cu sare.

Se bea zeamă de coada şoricelului.

Guturai

Boala aceasta vine la om din răceală. Bolnavul, mai cu seamă primăvara şi toamna, răguşeşte încet-încet, îi curg ochii, nasul şi strănută des; apoi are dureri de cap şi un fel de moliciune îi cuprinde tot trupul. Boala e cu-noscută prin durere de cap, căldură şi frig în corp, prin durere de membre, stomac şi slăbiciune generală în tot corpul. Starea asta durează 7-8 zile, în care timp bolna-vului i se dă de băut amestecătură de oţet cu usturoi pisat; bolnavul se mai freacă cu această amestecătură pe cap, membre şi peste tot corpul. Se afumă bolnavul pe sub nas cu un fir de busuioc pus pe un cărbune. Pentru guturai şi durere de cap se mai miroase hrean ras proas-păt pe răzătoare.

Ia făină de păpuşoi, pune-o pe cărbuni aprinşi şi fumul care va da să-l tragi pe nas.

Se afumă cu făină de mălai şi pene de găină. În timp ce se afumă, se acoperă cu o năframă pe cap.

Încuiere (Constipaţie)

Se dă bolnavului să beie dimineaţa moare (zeamă de varză) de curechi ori slăbănog fiert în lapte dulce sau coajă de soc. Sau să beie bolnavul caprifoi dospit în

rachiu; caprifoiul se mai fierbe în lapte dulce și se dă bolnavului. Copiii să nu puie gura pe caprifoi, nici pe frunze, nici pe fructele sale.

Să bea bolnavul, dacă-i ușor încuiat dimineța, apă rece cu o bucățică de zahăr, ori să ieie siminoc, să-l pi-seze bine și, amestecat cu apă sau zeamă de varză, să îl beie dimineța.

Se înghit câteva boabe de cafea cu sare, se bea zeamă de taulă și gogoși de ulm ori se bea rachiu plămădit cu rădăcină de boz.

Se bea o amestecătură de 1 decilitru de oloi de floarea-soarelui și 1/2 l moare de curechi.

Se bea lapte dulce fiert cu cât mai mult oloi de floarea-soarelui.

Cînd nu merge rinza, se bea moare de curechi. Se mănîncă ceapă friptă în unsoare. Se bea în fiecare dimineață cîte 1 lingură de oloi de lemn.

Se bea ceai de coada calului sau de cicoare sau de sporici.

Inimă (Dizenterie)

Poporul deosebește această boală de celelalte numai cînd vede scaunele cu sînge și coji pe care le numește „maci”. În acest caz, leacurile sînt desigur mai tari. Așa se dă: zeamă de colțani, secară arsă.

Bolnavii sînt puși să șadă pe fundul cald al ceaunului de mămăligă sau al căldării. Li se dă ceai de gogoși de tufan și fluturi de arțar, fiertură de orz și ovăz, se mai dă „lulachii” cu apă neîncepută, țuică cu izmă și cenușă.

Se fac tot felul de legători cu ceapă, mere pădurețe, cu ouă și cu oțet, cu pelin, huce și spuză – cu floare de trandafir și oțet, cu hrean și oțet, cu sfeclă crudă și rachiu.

Leșin (Sincopă)

Bolnavul simte o slăbire în tot trupul, amețește, se

face palid la față și, pierzînd puterile, cade jos.

Se stropește în grabă cu apă rece. Se freacă cu putere vinele de la mîini, de la gît, tîmplele și se stropește cu apă pe piept. Se dă bolnavului să miroasă oțet de trandafiri sau alte mirodenii tari. Se strînge de nas cu putere și se freacă cu oțet sau cu spirt.

Se udă cu apă și i se dă să tragă pe nas oțet tare.

Se freacă tîmplele cu apă rece.

Limbric mare (Tenia)

Se fărîmă mărunt rădăcină de ferigă și 1 linguriță din această pulbere se amestecă cu niște miere de albine. Bolnavul să nu beie lapte vreme de o zi întreagă, după care să ia puțin cîte puțin toată mierea cu pulbere de ferigă, fără să se grăbească, chiar dacă este grețosă, în nu mai puțin de o jumătate de ceas, că altfel i se face rău. După aceea, să aibă scaun, că va da viermele afară. Dacă tot nu-l dă, să mai adaste o săptămîină și să mai facă o dată același lucru.

Se mănîncă 1-2 scrumbii sărate și se bea zeamă cu coajă de soc. Să bea zeamă de lămîie cu oțet.

Limbrici (Ascarizi)

Bolnavul de limbrici are la început limba albicioasă-gălbuie, scuipă des, îi e greață, are rîgîituri, ba chiar și varsă, slăbește, are fața palidă, ochii duși în fundul capului și-l mănîncă nările și vîrfurile nasului; cu toate acestea, știm sigur că bolnavul are limbrici numai atunci cînd îi dă afară.

Se dă să beie fiertură de măduvă de soc în lapte dulce sau fiertură de usturoi pisat și amestecat cu lapte cald. Scurgi zeama de lămîie, amesteci cu untdelemn și dai bolnavului să beie sau iei sîmînță de negrilică, o pisezi ca pe o făină, o amesteci cu moare de curechi și o dai bolnavului; sau iei bețe de soc, cureți coaja cea

neagră de pe deasupra băţului, rămânînd cea verde pe care o cureţi numai pe ea; o pui într-o oală nouă sau i-bric cu lapte dulce şi o fierbi bine. Apoi scurgi laptele din coajă şi îi dai bolnavului să bea, după care îi va face pe tot şi va scăpa de limbrici.

Se fierb frunze de corn, frunze de mălin, iar din zeamă se bea cite o lingură în 3 dimineţi, pe nemîncate; sau se fierbe secară la un loc cu puzderie (pleavă) căzută din meliţatul cînepii şi cu 3 capete de frînghie, apoi se bea dimineaţa, pe inima goală, cite o cană; sau se ia mîzgă de pe lemn de soc, se fierbe cu lapte dulce, apoi se bea dimineaţa; sau se mănîncă dimineaţa, pe inima goală, cîteva căţei de usturoi.

Se pune pe buric ai (usturoi) pisat şi i se dă să mănînce dimineaţa, pe inima goală, pîne unsă cu ai.

Se bea ceai de mentă. Se bea murătoare de sare şi să se frece pe pîntece cu usturoi zdrobit.

Se bea zeamă de coajă de soc, de cozi de usturoi, mujdei cît de mult, zeamă de puzderie de cînepă, de mîzgă de soc ori de paie de mazăre.

Se bea mujdei ori băutură făcută din vinars cu praf de coajă de nucă verde.

Mîlcaviţă (Reumatism articular)

Frecături cu gaz şi spirt, băi cu floare de fin, oblojeli cu lînă nespălată, înmuiată în apă fierbinte. Oblojeli cu mături de peliniţă neagră fiartă în apă, cu foi de nuc fierte, cu coajă de dafin fiartă în rachi de izmă. Băi cu boz şi tăriţe de grîu.

Mătreaţă

De mătreaţă suferă multă lume.

Babele sfătuiesc pe cel care are mătreaţă ca să facă o lăutoare. Sîmbătă seara să puie în lăutoare o ceapă întregă crăpată în patru, cîteva fire de rostopască, puţină

răsătură de săpun de casă, tăriţe de grîu, foi de nuci, coajă de stejar şi o mînă de sare de bulgăre. La limpezeală, să bată 2 gălbenuşuri de ou şi să se ungă pe cap, iar înainte de pieptănat să-şi frece pielea capului cu saramură în oţet.

Se mai spală pe cap şi cu fiertură de tăriţe de grîu.

Se spală bine capul cu zeamă de seminţe de floare-soarelui.

Miros de picioare

Se spală cu ceai de tarhon.

Năduşală (Transpiraţie)

De năduşală suferă mult cei slabi de piept. Bolnavul asudă, se înnăduşă noaptea de parcă ar sta într-o baie. Mulţi din cei care se înnăduşă noaptea se primenesc numaidecît cu o altă cămaşă şi se mulţumesc numai cu atît, fără să-şi mai bată capul cu vreun leac, alţii însă cată să izgonească această boală de la ei cu diferite buruieni şi leacuri.

Bolnavul să facă baie cu tăriţe de grîu şi scuturătură de fin. Să beie bolnavul de mai multe ori pe zi ceai de floare de crăiţă. Să beie bolnavul ceai de floare de ciuboţica cucului. Să facă bolnavul frecături pe corp cu apă sărată.

Negii

Bolnavul vede cum îi cresc nişte umflături mici şi tari, ce se fac pe mîini ori pe faţă.

Legi negelul cu un fir de păr din cap, porţi legătura 3 zile şi negelul cade. Aprinzi o iască de la scăpărătoare şi arzi cu ea negii. Alţii sting negii cu apă tare.

Se ung cu lapte de ceapă ori cu zeamă de lămîie şi saramură.

Se mai freacă negii uzi cu o ramură de măceş înfierbîntată în foc.

Nesomn (Insomnie)

Să se facă seara scăldătoare cu fiertură de tot felul de flori adunate de pe câmp și de prin grădini. Este un leac sigur și pentru oameni mari și pentru copii.

Oftică (Tuberculoză pulmonară)

Se mănâncă mult usturoi și se bea lapte nefiert și mai ales lapte de capră nefiert. Se mănâncă slănină crudă cu usturoi, se bea ceai de floare de alun.

Se trage în piept fum de urzică pusă pe fier roșu. Se bea ceai de acăț.

Se mănâncă hrean cu miere de stup, câte 2 lingurițe pe zi. Se bea fiertură de frunze de mur cu untură ori de coada șoricelului cu untură.

Oftigă

Bolnavul de oftigă e slab și chiar dacă e gras slăbește din zi în zi, văzînd cu ochii. Noaptea se înnădușă, n-are poftă de mîncare, iar către seară îl ia cu fior și apoi arde de căldură. Tușește des, scuipă o flegmă gălbuie și de multe ori scuipă și sînge.

Pentru potolit tusea, se pune într-o ulcicuță zahăr negru, suc de lemn dulce, cam de 4 degete de lung, ca la o mîină de limba vecinei, cîteva roșcove, cîteva smochine și o bucată de zahăr de gheață (candel). Se umple ulcica cu apă, se astupă bine la gură și se pune la foc, să fiarbă pînă scade de vreo 2-3 degete; se strecoară și se bea. Bolnavul să facă scăldături de zer, să spele cămașa numai în zer, cînd se culcă să se învelească în lînă de oaie pînă asudă și dimineața să beie zer. Se fierbe iarbă mare cu vin alb și se bea dimineața și seara cîte un pahar. Se ia rădăcină de iarbă mare și iarba lui Tatin, se rad pe răzătoare, se amestecă cu miere și se ia cîte o linguriță în fiecare dimineață.

În Moldova, bolnavii beau borș crud și înghit bucățele

de slănină, dimineața, la amiază și seara. Aceasta 3 luni la rînd.

Rădăcina de nalbă, arpacaș, cîteva smochine, cîteva curmale și 1 litru de apă să se pună într-o oală astupată bine, să fiarbă pînă rămîne pe jumătate și apoi să se pună peste aceasta încă 1 litru de lapte dulce, să fiarbă împreună pînă scade de 3 degete. Se strecoară și se bea. În Oltenia, se bea ceai de porumb roșu și trandafir.

În Banat, pentru durere de piept se folosește tăciunul și, după cum mărturisesc muierile știutoare, face minuni băut ca pe ceai; apoi rădăcina rasă și fiartă în lapte se pune caldă pe piept, ca o turtă.

În Muntenia, pentru oftigă se culeg frunze și rădăcină de pătlagină, se toacă mărunt și se fierb în lapte dulce; la urmă se strecoară, se bea laptele de către bolnav, fără zahăr, 3 ceșcuțe pe zi, iar foile se pun calde pe piept. Se urmează cu această doctorie 6 săptămîni. Se bea fiertură de sămînță de cîneapă proaspătă.

Opăreală

Cînd copiii mici se opăresc între picioare din cauza udului, se presară după scăldătoare părțile opărite cu humă făcută praf sau cu făină de păpușoi cernută prin petice dese. Se mai presară crohmală (scrobeală) făcută praf sau pudră. Se spală cu ceai de tei și se presară bolnavului praf galben de brădișor. Iar dacă cineva s-a opărit cu apă clocotită, se pune deasupra opărelii albuș de ou amestecat cu unt proaspăt și, deasupra albușului de ou, lut (pămînt) înmuiat, pînă se tămăduiește.

Se unge bolnavul în pripă cu cerneală și apoi se pune deasupra o foaie de varză dulce, unsă cu seu de lumînare.

La opăreală cu apă fierbinte se unge cu lapte închegat (acru) ori cu untdelemn.

Se mai pun și foi de arin și făină de cucuruz.

Păr la deget (Panariţiu)

Se face la unghie şi se umflă de se face o băşică. Pentru vindecarea ei îndată, să se ieie un fir de aţă de lînă sau de cînepă, vîrînd-o prin urechile acului apoi se va petrece acul prin băşică, lăsînd aţa acolo şi se va vindeca.

De păr la deget suferă mai mult fetele şi femeile ce cos cu acul şi se înţepă. Părul se face ca o bubuliţă la degetele de la mîini şi e foarte dureroasă. Dacă nu se iau din pripă cu leacuri, se întîmplă să cadă şi degetul (zic babele). Se leagă la deget ceapă albă, coaptă, amestecată cu tămîie pisată, busuioc şi frunză de calomfir.

Se leagă la deget turtă (pîine) înmuiată în untdelemn.

Se ung frunze de nalbă cu stuchit şi se pun la degetul bolnav. Se vîră degetul bolnav de păr într-un castravete murat şi se ţine aşa o noapte întreagă.

Pecingine (Eczeme)

Pecinginile sînt nişte pete scorbtoase aspre pe pielea omului, care fac o mîncărime de-ţi vine să-ţi rupi pielea. Uneori, scărpinatul ajunge pînă acolo că începe să dea sînge din pată. Pecinginea se face mai ales pe mîini, pe obraz şi picioare. Pecinginile se lătesc aşa de tare, că unde la început era cît o părăluţă ajunge să se întindă pe tot braţul.

Se ia mămăligă de pe făcăleţ şi se lipeşte pe pecingine. Se unge cu untură de caltaboş fiert. Se pun cîteva boabe de grîu pe un fier înroşit în foc şi se apasă asupra lor cu un vătraie fierbinte, iar cu arsura ce rămîne din ele se unge la pecingine. Se unge cu usturoi pisat, amestecat cu iarbă de puşcă şi miere.

Bolnavul se unge la pecingine cu laptele curs din frîntura (ruperea) ierbii laptele cîinelui. Se pune pe locul bolnav măslină fără sîmbure, coaptă în spuză. Se unge pecinginea cu must din coajă de nucă verde. Cei ce au pecingine o spală mai întîi cu zeamă caldută de rostopască

şi, pisînd-o bine, o pun pe pecingine. Pecinginea în scurt timp după aceasta se vindecă. Se mai pisează rădăcină şi frunze verzi din ştevie şi cu zeama se unge locul bolnav.

Se unge cu apă de alun, rădăcină de ştevie cu usturoi şi sare, alifie cu funingine de pe coş, cu coji de nucă verde. Se spală cu mustul unui lemn de corn, ars la un capăt. Se unge cu unt de hîrtie. Adică se face un corn de hîrtie, care se aşază cu partea largă pe o farfurie, dîndu-i foc la vîrf. După ce hîrtia a ars cu desăvîrşire, pe farfurie rămîne ca o unsoare. Se ia cu degetul această unsoare şi se unge locul bolnav.

Cînd începe să se scorbtozeze faţa, să se spele cu lapte dulce şi cu săpun de glicerină.

Se spală cu rouă de pe iarbă.

Se spală cu zeamă de sîncuere şi de coada calului.

Se freacă cu un căţel de usturoi.

Răceală

Se bea miere fiartă cu rachiu ori fiertură de boabe negre de soc cu zahăr ori rachiu cu izmă creată ori fiertură de sămîntă de lobodă ori zeamă de cucuruz fiert.

Venind răceala cu sudoare, îndată să bei ceai de muşetel, ceai de soc, ceai rusesc şi, dacă cu acestea nu va ieşi sudoarea şi răceala, să bei ceai de sudoarea calului şi îndată răceala va trece.

Se bea ceai de soc, de muşetel, de izmă, de floare de acăt fierte toate la un loc.

Se leagă cu ştergar uscat (comprese seci).

La răceală grea, cu fierbinţeală, se înfăşoară tot trupul cu hrean ras.

Se bea ceai de floare de soc, de muşetel cu miere de stup şi se pune o cărămidă caldă la picioare.

Răguşală

Omul răguşeşte cînd strigă tare, cînd chiuie şi cînd răceşte.

De răguşeală se înfierbîntă apă la foc, apoi bolnavul se apleacă asupra vasului şi înghite aburii. Sau bea lapte calduţ. Sau face ceai de tăriţe de grîu, băut cu zahăr şi gălbenuş de ou proaspăt, seara la culcare. Să beie ou crud.

Să beie lapte fierbinte cu untdelemn şi zahăr. Laptele să fie cît se poate de cald şi bolnavul să stea în pat. Să beie lapte fierbinte cu untură de gîscă.

Reumatism

Bolnavul are dureri mari şi junghiuri pe la încheieturile picioarelor şi ale mîinilor, prin muşchi şi oase. Mai cu seamă cînd se schimbă vremea durerile sînt mai grele.

Boala vine la om din răceală, din umezeală şi din slăbiciune. Această boală se mai numeşte şi pocitură.

Durerile de reumatism se potolesc dacă bolnavul leagă la încheieturi huşti de borş (tăriţe din borş, foloştine). Se ia sămînţă de ciunăfaie, se pune în rachi de drojdie, apoi se unge cel bolnav, pripindu-se la soare sau pe lîngă foc. Sau se freacă bolnavul cu gaz seara, înainte de culcare. Sau se fierbe urzică moartă în vin şi se dă bolnavului să beie dimineaţa, la amiază şi seara. Sau se pun la reumatism cartofi fierţi şi terciuiţi. Sau se pisează bine rădăcina de pădăie, se prăjeşte în smîntînă proaspătă, se întinde pe frunză de brustur, apoi se pune pe locurile unde se simte reumatismul. Se ţine aşa 24 de ceasuri, repetîndu-se de mai multe ori.

Se face o murătoare fierbinte cu sare cît de multă, se înmoaie un ştergar şi se pune pe mîna sau piciorul care te doare şi pe deasupra te legi cu un ştergar uscat. Legatul îl repeţi la 3 săptămîni în şir şi boala va trece cu siguranţă.

Se fac băi calde, se ung cu fotoghin (petrol) şi cel bolnav stă lîngă foc.

Din frunze de frasin tinere, înainte de a fi roase de gîndaci, se bea ceai, cîte o ceaşcă de cafea de 2-3 ori pe zi. Sau într-o căldare mare se fierb bine grăunţe de ovăz, secară, orz, grîu, păpuşoi, cîte 1 kg. Se mai pune cetină de brad, molid, coajă de arin, frunze de nuc şi tot felul de flori de pe cîmp. Se adaugă 1 kg sare şi pucioasă. Se face o scaldă mare şi cît de fierbinte şi se stă în ea cam o jumătate de ceas. Baia se face seara. Cînd iese din baie, bolnavul se înfăşoară bine în ţoale şi perini şi stă aşa toată noaptea. Să nu beie apă rece. A doua zi să fie bine îmbrăcat, ca să nu răcească. Se fac cam 10 băi vara pe căldură, cam la 2-3 zile una. Cine a făcut şi nu s-a răcit, a avut leac sigur chiar la reumatism învechit.

Se face frecătură cu plămădeală făcută din rădăcina de unsoarea pămîntului rasă mărunt pe răzătoare cu spirt şi camforă.

S-a dovedit că sînt foarte bune băile cu fiertură de gălbenele sau dreţe, frecături şi legători cu plantele fierte.

Spălarea feţei

Un om care are plăcerea de a avea faţa curată trebuie să pregătească din vreme apa următoare: iei apă de trandafiri, apă de soc, apă de mălin, apă de pelin, apă de crin şi apă de căpsune, din toate cîte 1 l, amestecîndu-le, pui toate apele într-un cazan foarte curat. Pe urmă iei albuşul de la 10 ouă proaspete de găină, le pui într-un castron, apoi le baţi pînă se va face spumă şi le amesteci bine cu apele din cazan. Astupi cazanul bine cu capacul şi primprejur cu aluat, ca să nu răsufle. Pui cazanul pe foc, să fiarbă lin, dînd focul potrivit, ca să nu zvîrle capacul. Să se scoată cu picătura ca la 3 litri, punîndu-se într-un clondir şi astupînd cu dop de plută, punîndu-se la rece, ferindu-se de căldură şi de îngheţ, iar cealaltă rămăşiţă din cazan să se lepede. Cu această apă se şterge obrazul cu o batistă curată şi se va scoate

toată negreața și va albi pielea obrazului, dîndu-i un lustru ca la un copil tînăr. Pe lîngă aceasta, ferește fața de coșuri și jupuituri, scoțînd și petele ce sînt prinse din timpul verii. Această apă se întrebuițează după vîrsta omului în modul următor: la etatea de 20 de ani o dată pe zi, la 30 de ani, de 2 ori, la 40 de ani, de 3 ori, pîzindu-se a nu se șterge de mai multe ori, căci provoacă jupuirea obrazului, în loc s-o apere.

Tăieturi (Plăgi)

Tăietura de ar fi cît de rea, să razi var de pe pereți și să pui la rană.

Se pune frunză de pătlagină ori de sfeclă.

Se mai pune pe tăietură frunză curățată de pielea de urechelniță ori de coada șoricelului.

Se leagă un amestec de untură cu seu, cu miere și cu rachi. Se pun frunze de podbal ori rășină roșie de brad.

Se leagă gălbenuș de ou ars.

Pe tăieturi se pun foi de varză sau foi de pătlagină. Un leac răspîndit e untul de pojarăniță, adică untdelemn în care se pun florile de pojarăniță. Se mai unge cu alifii făcute din ceară, coada șoricelului și tîmție sau alifie cu piatră acră pisată și piatră vînată pisată cu unt proaspăt ori untdelemn cu apă de var. Scurgerea sîngelui se oprește cu pulbere de coada șoricelului, sare, făină de porumb.

Se pune frunză și floare de crin. Se spală cu fiertură de lupariță.

Se pune o alifie făcută din coada șoricelului zdrobită și amestecată cu unsoare.

Trînji (Hemoroizi)

De trînji, bolnavul se vindecă cîteodată ușor, dar cîteodată suferă ani de zile pînă poate scăpa.

Trînji se fac la ochi, la degete și la șezut. Omul capătă

trînji la ochi sau la unghii cînd s-a umplut de la alt bolnav care are trînji. La șezut se capătă din ședere, din în-cuiere sau cînd omul nu iese regulat afară. Bolnavul de trînji iese cu sînge afară, are dureri mari la șezut și-i cresc un fel de țîțîni (ghindurele), care-l supără și-l slăbesc.

Se iau pătlăgele vinete, se taie de-a curmezișul ca niște roți mici și se opăresc, apoi cu apa cu care s-au opărit pătlăgelele se spală cît e călduță la șezut, iar pătlăgelele se pun la trînji. Se ia usturoi mult, se pisează și se amestecă bine cu sare, se pune într-o cîrpă apoi se leagă la șezut. Se fierb foi de stejar și cu zeama se spală la șezut, iar foile se pun la trînji. Se fac spălături cu ceai de mușetel. Se fierbe înăbușit urzică împreună cu pelin, apoi zeama se bea. Se ia rădăcină și frunză de hrean, se pune într-o oală la un loc cu o cărămidă nouă, sare și usturoi. Se toarnă peste ele apă clocotită, apoi se aburește șezutul celui bolnav. Să se bea secară prăjită și rîșnită.

Să fierbi praz, să te oblojești adeseori la șezut, apoi să iei alifie galbenă de la spițerie, să te ungi seara cînd te culci și te vei alina. Acel ce pătîmește de trînji să beie des cafea de secară și va cunoaște mare folos.

Se afumă cu coji de ceapă ori cu pucioasă.

Se dă ceai de nalbă, de cînepă, de ghimpi drăcești, de creastă de ceapă și de merișor. Se mai face baie la șezut cu puzderii de cînepă, rămase de la melițat.

Se bea zeamă de secară fiartă.

Treapăd (Diaree)

I se mai zice cufureală sau pînticarie. Se bea cafea neagră cu rom, vinars cu piper ori cu scortîșoară. Pentru alinarea durerilor de la șezut se încălzește o cărămidă, se stropește cu oțet și omul stă pe aburi. Se bea zeamă de coarne uscate și de frunze de bob.

Treapădul se oprește și cu ceai de flori de pojarniță. La copii se oprește cu ceai de frunze de sclipeți ori de izmă ori cu ceai de frunze de bob.

Tuse

Oamenii și mai cu seamă copiii tușesc foarte mult primăvara și toamna, cînd răcesc foarte ușor.

Tusea din răceală se vindecă dacă bolnavul bea ceai de tărîțe de grîu, strecurate și amestecate cu miere, ceai de floare de tei, lapte fierbinte cu grăsimi de gîscă, țuică caldă cu zahăr, ceai de roșcove cu stafide și cu smochine, ceai de floare de soc, ceai de nalbă și zeamă de mere fier-te. Se coc mere și se dau bolnavului să le mănînce. Se fierbe o mîină de orz sau grîu, apoi zeama strecurată se dă bolnavului s-o bea dimineața și seara. Sau se dă bolnavului să beie lapte de măgăriță. Sau se usucă afîne, se fierb și zeama se bea. Se mai bea ceai de iederă, de limba vecinei, de foi de pătlagină cu vin fiert și de spin albastru.

Se bea fiertură de fructe de măceș, vin cu ardei, ceai de leuștean sau de flori de tei, ceai de foi de soc, de mușetel, de izmă ori rachiu (vinars) cu untdelemn stins pe fier roșu ori zeamă de porumb fiert. Se mai afumă cu boabe de porumb, cu făină de porumb sau se leagă pe piept tărîțe de grîu.

Cel mai bun ceai de tuse este cel făcut din scai vineți. Sau se fierbe o ceapă mare întregă, flori de tei, flori de acăț, flori de soc fier-te cu zahăr și stoarse printr-un șervet.

Se dă ceai de flori de tei fier-te în lapte sau ceai de frunze de jaleș.

Să se bea gălbenușul de ou bătut bine cu puțină apă caldă și pus în cafea.

Se mai bea ceai de simburi de gutui cu zahăr de gheață (candel) ori cu tărîțe de grîu.

Tuse măgărească (Tuse convulsivă)

Se dă ceai de boabe de porumb, de paie de ovăz cu zahăr candel, ceai de orz, de leuștean, de flori de tei, de busuioc, de nalbă ș.a. Se mai bea ceai și se face legătoare de coada șoricelului cu miere de stup.

Ceaiul de spin albastru se zice că e cel mai bun.

Umflătură de picioare

Se spală cu fiertură de slăbănog.

Umflătură la deget

Se pune rășină de brad, că se coace și sparge iute.

Se mai pun frunze de calomfir.

Ulcior la ochi

Se pune mămăligă cît poți suferi de fierbinte pe pleoape, schimbînd-o cît de des și se va vindeca.

Se ia dimineața apă de pe fereastra asudată și se unge cu degetul pe ochi. Se pălește (se freacă) ulciorul cu o lingură încălzită la foc.

Umflături (Flegmoane)

Se face o legătură deasupra umflăturii, pentru a nu lăsa să mai crească umflătura. Se fac oblojeli cu tărîțe de grîu fier-te.

Se leagă rădăcină de gîtlan pisată. Se face scaldătoare de pălămidă seacă. Cînd umflăturile se fac din înțepături, se face oblojeală cu lapte fiert, ceapă și miez de pîine.

Urdinare (Diaree)

Se bea ceai de coada șoricelului și de mușetel ori fiertură de rădăcină de cimbru cu tămîie pisată, cu rachiu de drojdie sau oțet cu izmă ori apă de orez, fiertură de rădăcină de porumb, ceai de izmă cu albuș de ou bătut cu zahăr, apă strînsă din ceapă, fiertură de

ghindă, zeamă de porumb și de grâu fiert, zeamă de coarne ș.a.

Vinătăi (Echimoze, contuzii)

Se ung cu o alifie făcută din: untdelemn, ceară albă, praf de tămâie și 2 gălbenușuri de ou, toate amestecate la o căldură potrivită. Se mai pun și cîrpe cu țuică rece.

Se pune legătoare (cîrpă) udată cu pălincă (rachiu, vinars, țuică, spirt de drojdie).

Vărsat

Pentru a nu rămîne semne după vărsat să se fiarbă linte cu lapte dulce pînă se va înmuia și se va slei, după care să se întindă pe o bucată de batistă strat subțire, cît muchia cuțitului de gros și să se puie călduță pe obraz, aproape cînd urmează a se usca vărsatul, de cîte 3-4 ori pe zi; făcînd astfel, nu vor rămîne urme sau ciupituri de vărsat pe obraz.

Zăbale

Bolnavul de zăbale face un fel de crăpături la colțul gurii și nu se vindecă decît cu o alifie făcută din unt proaspăt și cafea, sau se unge cu drojdie de cafea. Sau se freacă cu piatră vînată ori cu piatră acră. Se mai freacă cu coada lingurii de cositor încălzită.

Din săculețul cu ierburi

Cărbunele de tei sau de plop

Dacă se iau ramuri de tei tînăr sau de plop, se ard închis și se spală în 3-4 ape, se usucă și se fac pulbere, se pot întrebuița cu folos de cei care au rîgîituri. Se ia cu puțină apă cîte o linguriță de cărbune pulverizat, după masă.

Coadă șoricelului

Se culege cînd este în plină floare, în iunie și iulie. Ceaiul de coada șoricelului (20 dramuri la 1 litru apă) se bucură de renumele că purifică sîngele, dacă se bea primăvara. Cu el se pot spăla sîinii crăpați la femeile care alăptează.

Cornul

Din coarne (fructele cornului) se prepară o dulceață aleasă care este bună și ca leac pentru cei ce suferă de urdinare (diaree – n.r.).

Cozile de cireș

Produc ud mult și limpede, se recomandă, ca și mătasea de porumb, în bolile de rinichi și de băsică.

Se pune un pumn de cozi de cireșe la 1 litru apă, se fierbe și se bea cu paharul.

Florile de soc

Se strâng în luna mai, se usucă la umbră și se țin la loc uscat.

Ceaiul de flori de soc e bun contra răcelii. Ceaiul de fructe de soc e bun contra urdinării (diareii).

Florile de tei

Se recoltează în luna iunie și iulie. Se culeg numai florile, fără frunzele acelea mici care apără florile și care dau un gust amar ceaiului. Se usucă la umbră și se păstrează în săculeți, la loc uscat. Ceaiul de flori de tei liniștește nervii, produce sudoare, potolește durerile. Mamele pot pune flori de tei în băile copiilor când aceștia au spasme.

Florile pentru piept

Sînt cinci mai însemnate: nalba, podbalul, macul roșu, toporașii și lumînărica.

Ceaiul din aceste flori potolește tusea.

Frasinul

Se întrebuințează ca leac frunzele, semințele și scoarța de frasin. Se recomandă în reumatism și în gută. Se iau 15-30 dramuri frunze de frasin, se pun la 1 litru apă și se fierb.

Hameiul

Cu toții știm că hameiul intră în fabricarea berii. Ca leac se întrebuințează florile și conurile. Ceaiul de hamei făcut din 15 dramuri (grame – n.r.) hamei la 1 litru apă fiartă e bun pentru cei care au mistuirea grea. El deșteaptă pofta de mîncare și potolește nervii ațîțați.

Iarba mare

Se întrebuințează rădăcina, care se culege toamna.

Din ea se prepară un ceai (50 g la 1 l apă) bun contra tusei, mai ales a tusei ofticoșilor.

Dacă se țin, timp de 8 zile, 80 dramuri iarbă mare într-un litru de vin, se obține o băutură întăritoare.

Ienupărul

Sînt bune de leac boabele, lemnul și vîrfurile.

Lemnul de ienupăr, preparat ca ceai, provoacă sudoarea. Vîrfurile înlesnesc ieșirea afară. Boabele produc ud mult și sînt un leac bun contra dropiceii (hidropizie, anasarcă).

Se pune o mîină de boabe uscate la 1 litru apă, se fierb și se beau cîte 3-4 păhăruțe pe zi.

Izma

Se adună în iunie și august. Vîrfurile înflorite cu frunze se usucă la umbră și se păstrează la loc uscat. Ceaiul de izmă ajută mistuirea mîncării, grăbește circulația sîngelui.

E bun contra durerilor de mațe, contra grețurilor și vărsăturilor.

Lumînărica

Se culege în iulie și august. Ceaiul de lumînărică potolește tusea, ajută la scoaterea flegmei.

Cei ce suferă de tuse învechită și de năduf pot găsi multă ușurare în ceaiul de lumînărică.

Se iau 20 dramuri lumînărică și se pun la 1 litru apă, se fierb și se strecoară printr-o pînză.

Mătasea de porumb

Uscată și întrebuințată ca ceai, are puterea de a mări cantitatea de urină. Se recomandă în bolile de bășică și rinichi. Potolește durerile cînd bășica udului este inflamată și cînd rinichii au piatră.

Preîntîmpină formarea pietrei.

Se pun 30 dramuri mătase de porumb la 1 litru apă, se fierb şi se bea cu paharul.

Mesteacănul

Se întrebuiţează ca leac seva ce curge din trunchiul de mesteacăn, muguri şi frunze de mesteacăn.

Seva mesteacănului se bea cu folos contra pietrei la rinichi. Ea potoleşte durerile rinichilor.

Dacă se iau 10-15 dramuri frunze şi se aruncă peste ele 1 litru apă fiartă, se fierbe astfel 2 ore şi se strecoară; rezultă un ceai care este leac foarte bun contra dropiceii. Se bea pînă la 1 litru pe zi.

Acest ceai e bun şi contra gutei (podagrei). Tot pentru dropică mai e bun şi ceaiul de muguri de mesteacăn. Se iau 100 dramuri muguri şi se pun la 700 dramuri apă, se fierb şi se lasă să scadă pînă la 500 dramuri. Se bea zilnic cu paharul.

Muşţelul

Creşte pe toate potecile. Florile au miros plăcut. Ele se culeg în iunie şi la începutul lui iulie. Se usucă la umbră şi se păstrează la loc uscat. Ceaiul de muşţel e foarte bun pentru cei ce şi-au obosit stomacul cu mîncăruri multe. Se bea cald şi îndulcit, după masă, cu paharul. El potoleşte durerile stomacului. Ceaiul de muşţel e bun şi contra răcelii, producînd sudori şi tăind fierbinţeala. Ceaiul bine strecurat şi cald se poate turna, în cantităţi mici, în urechi, cînd acestea au dureri. El se poate ţine fierbinte în gură, în durerile de falcă sau de măsele, potolindu-le. Se poate face şi gargară cu el, în dureri de gît.

Nalba mare

Se întrebuiţează rădăcina, frunzele şi florile. Se recoltează în iulie şi august. Se usucă la umbră. Conţine

un suc care are proprietatea de a înmuia. Ceaiul se întrebuiţează contra tusei, răguşelii. Nalba pusă în baie linişteşte şezutul opărit al copiilor mici, iar în clistire (clisme), ca ceai, înlesneşte ieşirea afară.

Nucul

În medicina veche, se credea că frunza şi sămînţa nucului pot vindeca bolile capului, plecînd de la asemănarea ce o are nuca cu capul omului: coaja verde închipuie pielea cu păr, coaja tare – ţeasta, pieliţa ce înconjoară simburii meningeale (pieliţa ce înconjoară creierul), iar simburii creierul. Nucul are puteri întăritoare asupra stomacului şi asupra muşchilor.

În poala albă (leucoree) se pot întrebuiţa spălături cu ceai de foi de nuc (50 dramuri foi la 1000 dramuri apă).

Pentru copiii slabi sau scrofuloşi sînt foarte bune băile de foi de nuc cu sare de mare. Se pun 2-3 kg sare la o baie de 10 deca de apă fiartă, cu 1-2 kg foi de nuc. Baia se face de 28° şi se lasă copilul 10-15 minute în baie.

După baie, copilul să stea în pat un ceas. Baia se face dimineaţa.

Orzul

Pentru întărirea puterilor şi mai ales după boală, să se mănînce orz fiert în apă şi cu puţin vin.

Zeama de orz fiert ajută trupul în dezvoltarea lui, întăreşte şi repară puterile slăbite.

Dacă se fierb, timp de 3 ceasuri, în 3 litri apă, 2 linguri de orz, 2 de ovăz, 2 de grîu, 2 de porumb şi 2 de secară, se răceşte şi se strecoară, se capătă o băutură minunată, care, luată cu pătăreţul (2-3 pătăreţele pe zi, la masă), dă putere de creştere la copiii mici, înmulţeşte laptele la mamele care alăptează, dă putere trupurilor slăbite de boli sau oboseli.

Păpădia

Se întrebuințează rădăcina, care se culege toamna.

Se face din rădăcină un ceai (30 dramuri la 1 litru apă) care deșteaptă pofta de mîncare, produce ud mult, înlesnește scurgerea fierii, potolește durerile de ficat.

Pirul

În medicină se întrebuințează rădăcina de pir, care se culege toamna. Se iau 30 dramuri rădăcină de pir și se fierb în puțină apă. Se aruncă apa, care este acră și amară, se zdrobește rădăcina rămasă încă udă, se fierbe în 1250 dramuri apă, pînă rămîne 1 litru; la sfîrșit se adaugă 8 dramuri lemn dulce. Băutura se recomandă în inflamațiile căilor urinare, în piatră la rinichi și bășică, în gălbenare.

Stejarul

Scoarța de stejar sub formă de ceai, 100 dramuri la 1 litru apă, se recomandă ca spălături în scurgeri de sînge la femei și în poala albă (leucoree).

Ghinda prăjită și rîșnită (cafeaua de ghindă) este un leac foarte bun contra urdinării (diareii).

Sulfina sau molotrul

Înflorește în luna iulie. Se culege cînd e floarea uscată. Ceaiul de sulfină, făcut din 15-30 dramuri floare la 1 litru apă, se recomandă femeilor care au ameteți sau aprinderi în legătură cu menstruația grea sau cu încetarea definitivă a menstruației.

Cu ceai de sulfină se mai pot spăla ochii iritați.

Trandafirul

Se recoltează în luna iunie. Din flori se prepară: oțetul de trandafir, care se întrebuințează ca fricțiuni în bolile cu căldură, răcorind corpul; siropul de trandafir, care,

împreună cu siminocul, e un bun diuretic; apa de trandafir, care vindecă inflamațiile ochilor; esența de trandafir, unită cu untură, dă pomadă pentru buze.

Urzica

Urzica se bucură de reputația că primenește sîngele dacă se mănîncă sub formă de fiertură, primăvara.

Datorită substanțelor ce le conține, urzica poate avea virtuți întăritoare și mai ales pe aceea de a mări cantitatea de urină. Și prin această din urmă calitate se îndreptățește, în parte, reputația că primenește sau curăță sîngele.

Mai puternice însă decît aceste calități sînt acelea de a opri sîngele și de a vindeca urdinarea. Sucul de urzică poate fi de folos în a opri scurgerile de sînge din nas, în urinări cu sînge, în scurgeri de sînge la femei.

Unii doctori cu renume spun că au dobîndit rezultate bune cu această plantă în urdinările provenite din răceală și la ofticoși. Modul cel mai bun de întrebuințare a urzicii este sub formă de sirop.

Se iau: foi de urzică – 250 dramuri, apă fiartă – 1500 dramuri, se fierb și se adaugă 200 dramuri zahăr.

Legumele și fructele ca leacuri

Ceapa are calitatea de a produce urină. Poate servi ca leac contra dropiceii (hidropiziei, anasarcăi). Se pregătește astfel: se iau 300 dramuri ceapă, 100 dramuri miere, 600 dramuri vin alb și se amestecă bine. Se iau câte 2-4 linguri pe zi. Sau: se ia o ceapă căreia i se taie fundul, i se scoate inima, se umple golul cu miere, se astupă cu fundul și se pune la cuptor să fiarbă. După ce se răcește, se dă bolnavului cu lingurița.

Dovleacul

Semințele de dovleac scot din om limbricul mare (panglica, tenia).

Cu 15 pînă la 20 dramuri semințe curățate de coajă și cu tot atîta zahăr se face un fel de pastă. La această pastă se poate adăuga și puțină zeamă de lămîie. La un ceas după ce s-a mîncat această pastă în întregime, se iau 30 dramuri unt de ricin, ca să arunce afară limbricul.

Fragii sînt foarte potriviți pentru cei care suferă de gută (podagră) și reumatism învechit.

La unii oameni le apare blîndă (urticarie) cînd mănîncă fragi.

Lămîia

Zeama de lămîie amestecată cu glicerină în părți egale formează un amestec foarte bun de dat pe mîini și pe față, iarna, cînd au crăpat de vînt și de ger. O cafea neagră cu puțină zeamă de lămîie și fără zahăr este o băutură înviorătoare și întăritoare foarte bună.

Lăptuca are puterea de a liniști nervii. Dacă se pisează tulpina de lăptucă într-un vas cu apă caldă, se obține apa de lăptuci, care, luată cu lingura, potolește nervii ațîțați, aduce somn, liniștește tusea, mai ales tusea măgărească. Întrebuințată ca salată, e răcoritoare și ușor de mistuit. Frunzele de lăptucă fierte în apă dau un lichid care are proprietatea de a înmuia pielea și de aceea ne putem spăla cu el pe față și pe mîini.

Merele, mai ales coapte, sînt bune pentru cei care au dureri de ficat. Cidrul sau mustul de mere este bun pentru cei cu gută ori care au dureri de încheieturi.

Prunele, mîncate sub formă de compot, mai ales cele uscate la cuptor, te scot des afară.

Sparanghelul ațîță pofta de mîncare. Rădăcina de sparanghel, împreună cu rădăcinile de pătrunjel, mărar, țelină, fierte în apă și cu puțin zahăr, dau un sirop care, luat înaintea mesei, deșteaptă pofta de mîncare. Sparanghelul se poate bea cu folos în dropică și în gâlbenare.

Pentru ceai, se pun 20 dramuri la 1 litru apă.

Strugurii lucrează asupra ficatului, rinichilor și mătelor. Foarte mulți bolnavi se simt mai bine după o cură de toamnă cu struguri.

Cum se face cura de struguri?

Se iau pe zi 750-1500 dramuri struguri. Cantitatea se împarte în 3 părți, care se iau astfel: dimineața (pe nemîncate), la ora 11, și pe la ora 5, după-amiază. Se mănîncă numai carnea boabei, fără coajă și sîmburi.

Varza e bună la tare multe boli. Zeama sărată de varză, luată cu paharul, înlesnește ieșirea afară. Oblojelile cu varză sînt bune la răni, la buboaie, la degerături, umflături ori pete ale pielii.

Descîntece de deochi

Cînd pe cineva îl doare capul și are fierbințeli, se zice că este deocheat. Cîteodată îi curge și sînge din nas.

Deochi pe cineva atunci cînd, văzînd la dînsul ceva deosebit, te miri și-ți arăți această mirare: „Măi, ce frumos copil, ce deștept, ce harnic, ce straie frumoase are ș.a.” Îndată după aceasta însă trebuie să faci „Ptiu!” (prefăcîndu-te că scuipi pe jos) și să adaugi: „Să nu-i fie de deochi”. Dacă nu urmezi astfel, te pomenești că ți se răspunde cu oarecare supărare: „Ce te miri? Miră-te mai bine de tine că ți-i curul cu gura în jos și tot nu se varsă!”. Sau altceva.

Cu toate acestea, nu deoache orișicine. Deoache mai ales cei întorși de la țîță, adică acei oameni care de mici au mai supt lapte și după ce au fost înțărcați; deoache și cei pocîți la ochi, pe care lumea-i cunoaște și se ferește de ei. Deoache cei cu ochii negri și prin urmare și țigani.

Ca să-ți ferești copilul de deochi, îi faci un zbenghi în frunte, adică o pată, cu țărînă ori funingine.

Ca să vezi dacă un suferind de ceva este deocheat ori ba, se sting în apă neîncepută 3, 7 sau 9 cărbuni. Bolnavul va fi deocheat dacă cărbunii se vor lăsa la fundul vasului cu apă; bolnavul zace de altă boală dacă cărbunii stau deasupra.

Apa neîncepută este aceea care se aduce de la fîntînă fără a vorbi. Îngerii păzitori ai oamenilor scaldîndu-se noaptea în fîntîni, spre a se curăţi, atunci cînd femeile vin să ia apă, trebuie să verse întîi jos o găleată, căci în apă se află şi lucruri bune şi rele, şi abia apoi iau apă pentru leacuri şi pentru casă.

De deochi nu scapi decît cu descîntatul, şi nu altfel, iar descîntecele sînt multe şi felurite.

Descîntecul 1

<i>Dădu cel de foc</i>	<i>Sub o salcie răsădită</i>
<i>În cel de apă;</i>	<i>Este o fată despletită,</i>
<i>Nu s-a stîns focul</i>	<i>Cu un ochi de foc</i>
<i>Şi s-a stîns deochiul</i>	<i>Şi cu unul de apă.</i>

Se descîntă de 3 ori, suflînd asupra bolnavului de cîte 3 ori de jos în sus.

Descîntecul 2

<i>Şi cu unul de apă.</i>	<i>Plecat-a N.</i>
<i>Dădu cel de foc</i>	<i>Pe cale,</i>
<i>În cel de apă.</i>	<i>Pe cărare;</i>
<i>Nu s-a stîns focul</i>	<i>La mijloc de cale,</i>
<i>Ci s-a stîns deochiul</i>	<i>S-a întîlnit c-o fată mare,</i>
<i>Între ochii tăi.</i>	<i>C-un ochi de foc</i>

Se descîntă de 3 ori cu un beţişor de salcie, făcînd cu el cruce în fruntea deocheatului.

Descîntecul 3

<i>Cine bea vin,</i>	<i>Lăsat-a Dumnezeu trei</i>
<i>Se îmbată;</i>	<i>izvoare:</i>
<i>Cine bea pelin,</i>	<i>Unul de apă,</i>
<i>Crapă de venin.</i>	<i>Unul de vin</i>
<i>Aşa să crape ochii</i>	<i>Şi unul de pelin,</i>
<i>Cui te-a deocheat;</i>	<i>Cine bea apă,</i>
<i>Ochii să-i plesnească</i>	<i>S-adapă;</i>
<i>Şi N. să se tămăduiască.</i>	

Descîntecul 4

<i>Ieşi deochi</i>	<i>Te face praf şi pămînt</i>
<i>Dintre ochi,</i>	<i>Şi te suflă în vînt.</i>
<i>Că te-ajunge botezul.</i>	<i>N. să rămîie curat</i>
<i>Cum te ajunge,</i>	<i>Ca argintul strecurat,</i>
<i>I se descîntă de 3 ori, frecîndu-i-se cu degetele tîmplele.</i>	<i>Cum Maica din cer l-a lăsat!</i>

Descîntecul 5

<i>Una cu apă,</i>	<i>Mă sculai marţi de</i>
<i>Una cu otravă,</i>	<i>dimineaţă.</i>
<i>Cel ce-a băut apă s-a saturat,</i>	<i>Mă spălai,</i>
<i>Cel ce-a băut vin s-a</i>	<i>Mă îmbrăcai,</i>
<i>îmbătat.</i>	<i>Afară ieşii.</i>
<i>Cel ce-a băut otravă a</i>	<i>Mă uitai la vale,</i>
<i>crăpat.</i>	<i>Mă uitai la deal,</i>
<i>N. să rămîie curat,</i>	<i>Mă uitai sub cel deal mare.</i>
<i>Luminat,</i>	<i>Trei ţevii încărcate:</i>
<i>Ca argintul strecurat,</i>	<i>Una cu vin,</i>
<i>Ca maică-sa ce l-a făcut.</i>	

Se descîntă de 3 ori, sumuţînd după fiecare dată, cu busuioc ori cu un beţişor de salcie, în apă neîncepută, vin, rachiou sau miere. Bolnavul gustă dintr-acestea.

Descîntecul 6

<i>De-o fi deocheat de om,</i>	<i>Plecat-a N.</i>
<i>Să-i crape boasele,</i>	<i>Pe cale,</i>
<i>Să-i curgă pişatul;</i>	<i>Pe cărare,</i>
<i>De-o fi deocheat</i>	<i>La mijloc de cale</i>
<i>de femeie,</i>	<i>S-a întîlnit cu deochiul.</i>
<i>Să-i crape ţîţele</i>	<i>De-o fi deocheat pămîntul,</i>
<i>Să-i curgă laptele;</i>	<i>Să-i crape lutul.</i>
<i>De-a fi de lele,</i>	<i>De-o fi deocheat de soare,</i>
<i>Să se ducă pe pustie</i>	<i>Să-i piară razele;</i>
<i>Şi N. să rămîie</i>	<i>De-o fi deocheat</i>
<i>curat,</i>	<i>de lună,</i>
<i>Luminat,</i>	<i>Să-i piară lumina;</i>
<i>Cum Dumnezeu l-a lăsat.</i>	

Descîntecul 7

De-o fi deocheat de Sfinte
Cu inimile bune,
Sfintelor,
Bunelor,
Line ca apa,
Moi ca mătasa,
Dulci ca mierea,
Pe N. să-l lăsați curat,
Luminat,
Cum Dumnezeu l-a lăsat.
De-o fi deocheat de nevastă,
Să le crape țighele,
Să le curgă laptele,
Să le plîngă copilele.
De-o fi deocheat de copilițe,
Să le pice coadele,
Să fie ca chelele.
De-o fi deocheat de codru,
Să-i sece rodul.
De-o fi deocheat de fîntînă,

Să-i sece apa cea lină.
De-o fi deocheat de potecă,
Lumea pe ea să nu treacă,
De-o fi deocheat de vînt,
Să nu mai bată pe pămînt,
De-o fi deocheat de pădure,
Să nu mai dea mugure
Și să pice de secure.
De l-or fi deocheat păsările,
Să le cadă penele.
De-o fi deocheat de lună,
Să nu mai aibă lumină.
De-o fi deocheat de soare,
Să nu mai ardă tare.
Să lase pe N.
Curat,
Luminat,
Cum Dumnezeu l-a lăsat,
Că nici Domnul Hristos
Nu l-a lăsat bolos.

Descîntecul 8

Pasere albă
Cudalbă,
Sus săriși,
Jos plesniși.
Plesnească ochii rîvnitorilor,
Plesnească ochii

deochetorilor.
Cine-a rîvnit,
A și plesnit
Și N. a rămas curat,
Luminat,
Ca argintul strecurat,
Cum Dumnezeu l-a lăsat.

Descîntecul 9

Vine ciuta de la munte,
Lingîndu-și puii pe frunte,
Îi linge de pistriceii,
Să-i facă frumușei.

Eu pe N. îl ling,
De deochi
Dintre ochi,
Cît a sta vîntul în gard,
Atîta să steie deochiul în cap.

Din cap
Să fugă în sat,
Ca un cîine turbat,
Cu coada încîrligată,
Îmbîrligată
Și unde-a pica,
Acolo s-a frînge,

Deochiul a plînge.
Acolo a plesni
Și-a muri
Și N. să rămîie curat,
Luminat,
Ca argintul strecurat.

Descîntecul 10

Pasere albă
Cudalbă,
Pică ici,
Pică colea,
Pică-n vîrf de pietricea.
Paserea dacă pica
Piatra se despica.
Despică ochii strigoiului,
Despică ochii moroiului,
Despică ochii rîvnitorului,
Despică ochii

deochetorului,
Despică ochii leului,
Pe-ai strigoiceii,
Pe-ai moroaiceii,
Pe-ai rîvnitoareii,
Pe-ai deochetoreii,
Pe-ai leoaiceii.
Și N. a rămas curat,
Luminat,
Ca din cer picat.
Cum Dumnezeu l-a făcut,
Cum maică-sa l-a născut.

Descîntecul 11

Tu strigoiule,
Tu moroiule,
Tu leule,
Tu deochetorule,
Tu strigoaică,
Tu moroaică,
Tu leoaică,
Tu deocheturoaică,
Să vă duceți
Unde fată părul
nu-mpletește.

Unde secure nu pocănește,
Popa nu cetește,
În copitele ciutelor,
În fundul mărilor.
Acolo să vă duceți,
Acolo să vă hodiniți
Și să lăsați pe N.
Curat,
Luminat,
Ca argintul strecurat,
Ca din cer picat,
Cum Dumnezeu l-a lăsat.

Lista plantelor de leac

A

Acăț – *Robinia pseudacacia*
Afin – *Vaccinium myrtillus*
Ai – *Allium sativum*
Alun – *Corylus avellana*
Arin – *Alnus glutinosa*
Angelică – *Angelica archangelica*
Ardei – *Capsicum annuum*
Arțar – *Acer platanoides*

B

Bob – *Vicia faba*
Boz – *Sambucus ebulus*
Brad – *Abies alba*
Bubernic – *Scrophularia nodosa*

C

Calomfir – *Tanacetum balsamita*
Caprifo – *Ligustrum vulgare*
Căpșun – *Fragaria moschata*
Cătușnică – *Nepeta cataria*
Ceai rusc – *Thea sinensis*
Chimen – *Carum carvi*
Cicoare – *Cichorium intybus*

Lista plantelor de leac

Cimbru – *Thymus vulgaris*
Ciuboțica cucului – *Primula veris*
Ciumăfaie – *Datura stramonium*
Cînepă – *Cannabis sativa*
Coadă șoricelului – *Achillea millefolium*
Coadă calului – *Equisetum arvense*
Corn – *Cornus mas*
Crăiță – *Tagetes erecta*
Crin – *Lilium candidum*

D

Dafin – *Laurus nobilis*
Dalac – *Paris quadrifolia*
Dud – *Morus alba*, *Morus nigra*
Dumbăț – *Teucrium chamaedrys*
Dumbravnic – *Melittis melissophyllum*

F

Fasole – *Phaseolus vulgaris*
Ferigă – *Dryopteris filix-mas*
Floarea-soarelui – *Helianthus annuus*
Frag – *Fragaria vesca*

G

Ghințură – *Gentiana lutea*, *Gentiana punctata*
Gorun – *Quercus petraea*
Gulie – *Brassica oleracea*
Gutui – *Cydonia oblonga*

H

Hrean – *Armoracia lapathifolia*

I

Iarba lui Tatin – *Symphytum officinale*
Iarbă mare – *Inula helenium*

Iederă – *Hedera helix*
 Izmă – *Mentha piperita*
 Izmă creată – *Mentha spicata*

J

Jaleș – *Salvia officinalis*

L

Laptele ciinelui – *Euphorbia cyparissias*
 Lăptuci – *Lactuca sativa*
 Lemn dulce – *Glycyrrhiza glabra*
 Lemn galben – *Berberis vulgaris*
 Lemnul Domnului – *Artemisia abrotanum*
 Leuștean – *Levisticum officinale*
 Limba vecinei – *Phillytis scolopendrium*
 Livant – *Lavandula angustifolia*
 Luminărică – *Gentiana asclepiadea*

M

Măceș – *Rosa canina*
 Măcriș – *Rumex acetosa*
 Măcriș iepuresc – *Oxalis acetosella*
 Mălin – *Syringa vulgaris*
 Mărar – *Anethum graveolens*
 Măr dulce – *Malus domestica*
 Măr pădureț – *Malus sylvestris*
 Măselariță – *Hyoscyamus niger*
 Mazăre – *Pisum sativum*
 Merișor – *Vaccinium vitis-idaea*
 Micșunea – *Cheiranthus cheiri*
 Molid – *Picea abies*
 Molotru – *Melilotus officinalis*
 Mur – *Rubus fruticosus*, *Rubus caesius*
 Mușetel – *Matricaria recutita*
 Muștar – *Sinapis alba*

N

Nalbă de pădure – *Malva sylvestris*
 Nalbă de grădină – *Althaea rosea*
 Nalbă mare – *Althaea officinalis*
 Negrilică – *Nigella sativa*

P

Pătrunjel – *Petroselinum crispum*
 Pătrunjel de câmp – *Pimpinella saxifraga*
 Pedicuță – *Lycopodium clavatum*
 Peliniță neagră – *Artemisia vulgaris*
 Prun – *Prunus domestica*
 Pir – *Agropyron repens*
 Plop – *Populus alba*, *Populus nigra*, *Populus tremula*
 Pojarniță – *Hypericum perforatum*
 Porumbar – *Prunus spinosa*
 Potroacă – *Centaureum erythraea*
 Podbal – *Tussilago farfara*
 Praz – *Allium porrum*
 Prescurea – *Reseda lutea*, *Reseda odorata*

R

Răchită supărată – *Salix babylonica*
 Ridiche – *Raphanus sativus*
 Rodiu – *Punica granatum*
 Rozmarin – *Rosmarinus officinalis*
 Rostopască – *Chelidonium majus*
 Rută – *Ruta graveolens*

S

Salcie – *Salix alba*
 Scai muced – *Onopordon acanthium*
 Scai vinăt – *Eryngium planum*
 Schintioară – *Anagallis arvensis*
 Secară – *Secale cereale*

Ce știau bunicile și noi am uitat

Sfeclă – *Beta vulgaris*
Siminoc – *Helichrysum arenarium*
Slăbănog – *Impatiens noli-tangere*
Smochin – *Ficus carica*
Soc – *Sambucus nigra*
Sporici – *Verbena officinalis*
Strigoaică – *Veratrum album*
Sudoarea calului – *Ononis spinosa*
Sulfină – *Melilotus officinalis*

Ș

Șofran – *Crocus sativus*
Ștevie – *Rumex patentiā*

T

Tarhon – *Artemisia dracunculus*
Tufan – *Quercus pubescens*

Ț

Telină – *Apium graveolens*

U

Urechelniță – *Sempervivum tectorum*
Urzică – *Urtica dioica*
Urzică moartă – *Lamium album*
Usturoi – *Allium sativum*

V

Varză – *Brassica oleracea*
Velniș – *Ulmus laevis*
Viță-de-vie – *Vitis vinifera*